

нумары:

ГЭЙ „НІВА" НЕ ЛЯНІВА!

У ПОШУКАХ НЕСПАКОЙНЫХ

WOSKOWA LALECZKA

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 10 (523) Год XI 6 САКАВІКА 1966 г. Цана 60 гр.

НАД АНКЕТАЙ

Часам, пры той ці іншай аказіі, сярод актыву ўспыхае пытанне: якой павінна быць «Ніва»? Удзельнікі спрэчак, тыпова беларускія натуры, упарта даказваюць свае рацыі, нярэдка выдаючы іх за голас народа, і, як можа быць у падобнай сітуацыі, тахо дзяць да абсурдаў. Але не адбірайма іншым права на свае рацыі. Мы таксама не застрахаваны аб суб'ектыўнасці і, што тут скрываць, не раз у рэдакцыйных дыскусіях, ставячы пытанне «Якой павінна быць «Ніва», разыходзімся ў поглядах. Апошняя наша анкета мела ў нейкай ступені вырашыць спорныя праблемы: хто ж, як не чытач, мае тут рашаючае слова?

Анкета перасягнула ўсе нашы спадзяванні. Перш за ўсё, атрымалі мы вялікую колькасць адказаў: 242. Калі да гэтага далаць, што прыйшлі яны са 128 мясцовасцей, дык анкету можна лічыць даволі дакладным адлюстраваннем поглядаў на «Ніву» яе чытачоў.

Што ж, тады, думаюць аб «Ніве» нашы чытачы? Якой, на іх думку, павінна быць «Ніва»? І хто яны, нашы чытачы?

Прапаноў і парад атрымалі мы мноства. Калі б іх моцна абагульніць, атрымаўся б такі тэматычны мадэль: культура, гісторыя, гаспадарка, свет, разрыўка (тэмы не па чарговасці адказаў). Асабліва месца ў «Ніве» чытачы адводзяць культуры. Культуры ў шырокім разуменні, але не абстрактнай. Калі чытачы звяртаюць увагу на недахоп артыкулаў аб літаратуры, дык часта дадаюць — «беларускай». Калі патрабуюць пашырыць навуковыя ці тэхнічныя тэмы, дык звяртаюць увагу на патрэбу гэтых ведаў у жыцці. Гэта сама можна сказаць і аб гаспадарчых тэмах («Вучуся ў эспээры, патрабую ведаў аб сучаснай сельскай гаспадарцы»).

Наогул, нашы чытачы — народ практычны: патрабуюць ад нас тое, што прыдаецца ў жыцці. Але не толькі практычнасць прабіваецца ў іх выказваннях. Нашы чытачы і рамантыкі. Многім сняцца гераічныя подзвігі. Адсюль грэміяльнае патрабаванне пашырэння апавяданняў, аповесцей і ўспамінаў з апошняй сусветнай вайны. Многія хацелі б, каб апісаныя падзеі адбываліся на Беласточчыне («Так, як у «Пушчанскай адысеі»). Вялікае запатрабаванне ёсць на гістарычныя тэмы не толькі ў аповесцях. Шмат чытачоў хацела б больш ведаць пра мінулае сваёй зямлі, свайго роднага кута.

Легенды кружаць аб паэтычнасці беларусаў. Што яны сапраўды нештодзённыя лірыкі, сведчыць таксама наша анкета. Проста неймаверна: «давайце больш вершаў» (!) І сучаснасці. І (хай прабачаць крытыкі) Дзядзьку Левана.

Нашы чытачы прагныя ведаў аб сучасным свеце (найбольш нам за свет ад іх дасталася), але яны жывуць таксама праблемамі краіны, ваяводства, сваёй вёскі.

Нашы чытачы — людзі з пагодным характарам і адначасова з вострым языком: 189 чытачоў заявіла, што найбольш ахвотна чытаюць гумар і сатыру.

Урэшце нашы чытачы — маладыя людзі. Асноўны наш чытач да 40 год (звыш 40 год толькі 38 адказаў). І гэта найбольшы наш капітал, бо гэта перспектыва. Яна захвочвае і забавязвае.

Г. Валкавыцкі

НАМ ПІШУЦЬ

Дарагая «Ніва», я цябе люблю за тое, што ты наш найлепшы памочнік у нашай штодзённай працы. Я чытаю цябе ўжо дзесяць год, ад першага нумара. Віншую цябе, дарагая «Ніва», з юбілеем. Жадаю табе шчасця, здароўя і многа год жыцця. І каб ты была ў кожнага гаспадара на стале. І каб цябе чыталі старыя і малыя ва ўсім свеце.

БАРЫС ЯКАВЮК
Дубіны, Гайнаўскі павет

*

«Ніва» мая залатая, многа ў маім жыцці было сябровак, але такой, як Ты, я яшчэ не мела. За дзесяць год Ты мяне ні разу не падвяла. Прыходзіш да мяне ў кожную пятніцу, якая б ні была пагода: мароз, снег, дождж, бура. Ты да мяне ідзеш, а я, як верная Твая сяброўка, працягваю сваю руку. Ты мне прыносіш усе навасці, раскажаш пра ўсіх родных і знаёмых. Пра маю родную вёску Паўлы і пра іншыя вёскі, якія мне вельмі блізкія. Я сабе не раз задавала пытанне: чаму я Цябе так люблю? А Ты ведаеш, чаму? Таму, што ты расказваеш мне ўсё на маёй роднай беларускай мове, на якой гаварылі мае бацькі, дзеды і прадзеды. Дзесяць год таму назад, калі я чытала Твой першы нумар, я з радасці заплакала. Я адчула нешта вельмі блізкае майму сэрцу. Мне ўспомнілася ўсё, і ўсё мінулае.

За гэтыя дзесяць год Ты мне многа ўсяго дала, расказала. За гэта я Табе ў Твой дзень юбілейны складаю вялікую ўдзячнасць. Ад усяго сэрца. Шчыра, шчыра дзякую.

НАДЗЯ КАСАБУК
Беласток

*

«Ніва», мая «Ніва», дзесяць год чытаем Цябе і ўсе нашы людзі вельмі рады, што знайшліся хлопцы і нас не забываюць, дзесяць год хлапочуць, рук не пакладаюць, каб наша моладзь сваю мову ведала. Тым, што так слічна пішуць, доўгіх год здароўя, каб больш пісалі пра нашу вялікую радзіму.

АЛЯКСАНДР ШВЕД
Новае Беразова

(Працяг на стар. 2)

Прэзідыум з'езда. Выступае сакратар нацыянальнай камісіі пры ЦК ПАРП Уладзіслаў Скшыпчак.

V З'ЕЗД БГКТ

Беласток. Субота, 26 лютага г. г. Тут пачаў сваю працу 5-ты юбілейны з'езд Беларускага грамадска-культурнага таварыства. 10 год таму назад тут жа, у Беластоку, сабраліся на першы арганізацыйны з'езд прадстаўнікі беларускага насельніцтва. Тады былі толькі тэарэтычныя канцэпцыі працы Таварыства. Практычна выпрацоўваліся яны на кожным чарговым з'ездзе, а таксама на паасобных пленумах ГП БГКТ. І вось з'езд 10-годдзя падсумаваў гэты перыяд, паказаў на дасягненні і недахопы. Аб гэтым і гаварыў даклад Галоўнага праўлення БГКТ, які прачытаў на з'ездзе старшыня ГП БГКТ рэд. Міхась Хмялеўскі (шырокія вытрымкі з даклада «Ніва» ўжо друкавала).

З'езд адкрывае Міхась Хмялеўскі, які ў цёплых словах вітае дэлегатаў і запрошаных гасцей: Уладзіслава Скшыпчака — сакратара нацыянальнай камісіі пры ЦК ПАРП, Зыгмунта Арлоўскага — дырэктара дэпартамента Міністэрства унутраных спраў, Яна Рызнара — пасла ў Сейм, сакратара Ваяводскага камітэта ЗСЛь, Валентага Авера — кіраўніка аддзела прапаганды ВК ПАРП, Антона Рошку — кіраўніка УСВ ВРН, Станіслава Романа — віцэкуратара Беластоцкай кураторыі Канстанціна Лашчука — старшыню ГП Украінскага ГКТ, Яўгенія Пятрашкевіча — сакратара Літоўскага ГКТ і іншых.

З'езд вялі: Піліп Кізевіч, Аляксандр Баршчэўскі, Вінцук Склубоўскі і Мікалай Самоцік.

Пасля даклада справаздачу Галоўнай рэвізійнай камісіі злажыў сакратар яе Аляксандр Кунах.

(Працяг на стар. 2)

Дэлегаты на V з'езд БГКТ у зале пасяджэнняў.

З НАГОДЫ МІЖНАРОДНАГА ЖАНОЧАГА ДНЯ ЎСІМ ЖАНЧЫНАМ ШЛЕМ САМЫЯ САРДЭЧНЫЯ ПРЫВІТАННІ І ПАЖАДАННІ ПОСПЕХАЎ У ПРАЦЫ І ШЧАСЦЯ Ў АСАБІСТЫМ ЖЫЦЦІ.

ГП БГКТ і «Ніва»

X ГОД „НІВЫ"

(Працяг са стар. 1)

У сувязі з 10-годдзем «Нівы» галоўнаму рэдактару і працаўнікам рэдакцыі жадаю поспехаў у працы і ўсяго добрага ў асабістым жыцці.

Эдуард Шафаловіч
Тулавіцэ, Апольскае ваявод.

*

Жадаю «Ніве» 200 тысяч падпісчыкаў, а працаўнікам «Нівы» ўсяго найлепшага ў жыцці і працы.

Ян Шэйбак
Лэба, Гданскае ваявод.

*

У сувязі з 10-тай гадавінай паўстання «Нівы» жадаю добрай працы рэдактару «Нівы».

Славамір Садоўскі
Тарнопаль, Гайнаўскі павет

*

За тое, што ад 10 год цешымся роднай мовай, што даведваемся шмат рознасцей аб нашым жыцці і аб развіцці нашай народнай гаспадаркі, ад імя свайго і суседзяў складаю рэдактарам «Нівы» вялікую падзяку. Жадаем Вам усім шчасця і здароўя. Матэрыялы Вашы моцна нам падабаюцца. Просім, каб «Нівы» нам не забракла. А будзем яе выпісваць і чытаць. І будзем вучыцца новага вясковага жыцця.

Іван Дзмітрук
Барысаўка, Гайнаўскі павет

*

Калектыву рэдакцыі «Нівы». Ад усяго сэрца дзякую Вам за Вашу працу і віншую з 10-годдзем.

Аляксандр Нядзелін
Ласосна, Сакольскі павет.

*

Дарагая «Ніва»! Ужо хутка будзе дзесяць год, як выпісваю і чытаю «Ніву», а да гэтага часу ніводнага разу не напісала ў рэдакцыю пісьма. Памятаю, калі выйшаў першы нумар гэтага часопіса, быў гэта 1956 г. Была я тады ў сёмым класе. Вучылася ў пачатковай школе ў Кленіках, што на Гайнаўшчыне. Якая ж радасць, які ўздым быў тады ў нашай школе! На кожным перапынку чыталі ўсе «Ніву». Праз нейкі час паявілася дзіцячая газета «Зорка». Была я тады ў восьмым класе Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы. У 1960 г. атрымала я атэстат сталасці і пачала працаваць настаўніцай у Баціках Сярэдніх у Сямяцiцкім павеце. Вучыла там 4 гады беларускай мовы. Усе мае вучні ў Бацікax выпісвалі «Ніву» і ахвотна яе чыталі.

Потым, у 1964 г. восенню, была вымушана пераехаць у Драгічын. Працую ў пачатковай школе ў Клекатове. Вёска гэта знаходзіцца 8 км ад Драгічына. Даязджаю аўтобусам. Тут беларускай мовы няма, і дзеці і дарослыя «Нівы» не выпісваюць і не чытаюць. Я «Ніву» чытаю. Купляю яе ў кіёску ў Драгічыне. Прадаўшчыца кажа, што я маю лёгкую руку. Дагэтуль у яе не было «Нівы», бо яе ніхто не купляў, а цяпер 5—6 чалавек з Драгічына купляюць. Усё гэта прыпамінаю хіба толькі таму, што юбілей «Нівы». Тут мне ўспомнілася і мая маладосць і дзіцячыя гады. У сувязі з 10-годдзем «Нівы» жадаю ўсім працаўнікам гэтай газеты поспехаў у працы і асабістым жыцці, а галоўнае — здароўя.

З гарачым прывітаннем

Ніна Чапковіч
Драгічын

*

Паважанай «Ніве» ў дзень юбілею жадаю і ў наступным дзесяцігоддзі так жа рунець і красавацца! Няхай на гэтай «Ніве» вырасце не адзін важкі Колас беларускага прыгожага пісьменства!

З павагай

Адам Мальдзіс
Старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР

*

Горача віншую з 10-цігоддзем. Жадаю Вам, дарагія сябры, поспехаў у галіне распаўсюджвання беларускай культуры і ў справе Вашай вельмі карыснай грамадскай дзейнасці.

Г. В. Штыхаў
Навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР

*

З выпадку 10-цiгоддзя тыднёвіка «Ніва» пасылаю Галоўнаму Рэдактару і журналістам віншаванні за выдатную працу і цікавыя старонкі тыднёвіка. А самой «Ніве» жадаю бессмяротнасці.

Генадзь Бібіла
Кашалін

*

Jestem nauczycielem j. rosyjskiego Szkoły Podstawowej we wsi Grzebsk, pow. Mława. Jednak już od 5 lat prenumeruję i systematycznie czytam Wasz bardzo interesujący tygodnik. Z wielką ciekawością czytam artykuły o pracy i działalności kulturalnej Białorusinów zamieszkujących tereny Polski. Bardzo interesują mnie kąciki etnograficzne gazety oraz inne artykuły mówiące o zwyczajach i obyczajach. Jako nauczyciel bardzo wnikliwie czytam artykuły dotyczące szkoły i spraw dydaktyczno-wychowawczych. Bardzo ciekawe są notatki ze świata techniki i kultury. Stronę ostatnią też czytam bardzo dokładnie. Jest to strona humoru i satyry. Humory te są bardzo celne i ciekawe. Często humory te tłumaczę na jęz. polski i wykorzystuję w swojej pracy z młodzieżą.

Dodatek dla dzieci „Zorka" jest mi naprawdę wiernym pomocnikiem do pogadanek w klasie I—V. Oczywiście każde opowiadanie czy bajkę tłumaczę na jęz. polski i po odpowiednim opracowaniu przekazuję dzieciom.

Wierszyki, opowiadania, bajki, humory pomagają w mojej pracy pedagogicznej i uatrakcyjniają lekcje. Uczę bowiem oprócz jęz. rosyjskiego i języka polskiego. Obecnie moi uczniowie zainteresowali się adresami uczniów szkół białoruskich w Polsce. Chcą bowiem dowiedzieć się o pracy, nauce i rozrywkach dzieci białoruskich w Polsce. Wymiana listów, znaczków, widokówek zbliży uczuciowo dzieci i dopomoże w nawiązaniu między nimi przyjaznych i serdecznych stosunków. Dzięki temu między innymi realizuję jedno z ważnych zagadnień wychowawczych — braterstwo, przyjaźń i współpraca z dziećmi z innych rejonów naszego kraju.

Sam będąc gorącym sympatykiem Waszego pisma „Niwa" propaguję je i wykorzystuję w pracy z młodzieżą. Dlatego też „Niwę" oczekujemy zawsze z wielką niecierpliwością. Łączę pozdrowienia dla Redakcji tak bardzo interesującego i pożytecznego dla mnie tygodnika.

Leszek Andrzejewski
Grzebsk, woj. warszawskie

*

Уважаемая редакция! Дорогие товарищи! В начале прошлого года я написал письмо жителям польского города Бельска, в окрестностях которого мне довелось воевать в дни Отечественной войны. Это мое письмо было Вами любезно опубликовано в номере от 13 мая 1965 года. Вскоре я стал получать письма от польских товарищей, прочитавших мое письмо в Вашей газете. Для меня это стало большой радостью. Я узнал о жизни города Бельска, о жизни Вашей страны, увидел на фотографиях Ваши города. А главное узнал моих польских друзей — настоящих товарищей, хороших людей. Регулярная переписка установилась у меня с Леонидом Леонюк, школьником из г. Бельска, с крестьянином из деревни Голоды, Косинским Павлом Лаврентьевичем и с молодым шахтером из Хожува, Николаем Сущ. Все они очевидно любят свою Родину, с любовью описывают родные места, делятся радостями, интересуются жизнью в Советском Союзе. У каждого из них своя судьба, своя жизнь, но все они, как я понял, настоящие друзья советских людей, друзья труда и мира. Самый молодой мой друг Леонид хорошо учится в школе, занимается спортом, пишет в газеты, недавно он поделился со мной радостью, что его наградили фотоаппаратом как активного юнкора. Николай Сущ горд своей трудной и почетной профессией шахтера, грамотный и любознательный человек, читает много советской литературы. Косинский сам принимал участие в боях против фашистов. Обо всем этом они пишут мне, а я в свою очередь делюсь с ними воспоминаниями о прошлой войне, рассказываю о жизни советских людей, о своем городе и крае.

Пишу все это я Вам, дорогие товарищи, для того, чтобы выразить искреннюю благодарность. Благодаря Вам я получил возможность приобрести в Польше хороших, искренних, настоящих друзей. Думаю, что наша переписка с ними будет и впредь продолжаться, и мы узнаем многое друг у друга о нашей жизни, о нашей дружбе.

Еще раз благодарю редакцию, желаю Всем Вам больших творческих успехов в Вашей трудной и полезной журналистской работе, большого счастья и отличного здоровья.

С уважением

Борис Гитман
СССР гор. Киселевск, Кемеровской обл.
ул. Советская д. 10 кв. 20

УСІМ НАШЫМ ЧЫТАЧАМ, ЯКІЯ З НАГОДЫ НАШАГА ЮБІЛЕЮ ПРЫСЛАЛІ НАМ ВІНШАВАННІ, САРДЭЧНА ДЗЯКУЕМ.
РЭДАКЦЫЯ

V З'ЕЗД БГКТ

(Працяг са стар. 1)

Да прэзідыума з'езда падыходзяць вучні Бельскага беларускага ліцэя. Яны складаюць найлепшыя пажаданні дэлегатам, адначасова звяртаюцца да з'езда, каб будучыя ўлады Таварыства дапамаглі ў пабудове інтэрната пры Беларускім ліцэі ў Бельску.

Ад імя статутовай камісіі праект новага статута прадставіў Уладзімір Станкевіч. У новым статуце асаблівую ўвагу зварочваецца на супрацоўніцтва з грамадскімі і палітычнымі арганізацыямі.

Прывітанні з'езду ад імя нацыянальнай камісіі ЦК ПАРП перадаў сакратар нацыянальнай камісіі пры ЦК ПАРП Ул. Скшыпчак. У кароткіх словах ахарактарызаваў ён дзейнасць БГКТ і ацаніў працу Т-ва вельмі станоўча. Прывітанні з'езду перадалі: ад імя Міністэрства ўнутраных спраў дырэктар дэпартамента З. Арлоўскі, ад імя літоўцаў сакратар ГП ЛГКТ Я. Петрашкевіч, УГКТ старшыня Украінскага таварыства К. Лашчук, а таксама ад ВК ПАРП у Беластоку загадчык аддзела прапаганды В. Авер.

Найважнейшым пунктам парадку дня была дыскусія. У дыскусіі прыняло ўдзел 26 дэлегатаў і запрошаных гасцей. Па прычыне недахопу часу 10 асоб не магло забраць голасу ў дыскусіі, але мелі яны права злажыць змест сваіх выступленняў у Камісію прапаноў. Многія дыскутанты падкрэслівалі, што Т-ва павінна акрэсліць больш канкрэтную мэту сваёй працы, а не займацца ўсім патроху. Да больш цікавых выступленняў у гэтай справе трэба залічыць выступленне Васіля Баршчэўскага. Сцвердзіў ён, што БГКТ не можа быць універсальным. Асноўным напрамкам працы Т-ва павінна быць культурна-асветная дзейнасць. Аб працы падстаўовай адзінкі Т-ва, гуртка, гаварылі дэлегаты Анатоль Мартыновіч з Вілінава і Язэп Навіцкі са Скупава. Першы з іх падкрэсліў, што таму ёсць праца Т-ва на вёсцы, што існуе гурток. Паводле яго думкі, гурток не вёсцы павінен займацца ўсім. Тым, чым жыве вёска.

Асноўнае месца ў дыскусіі заняла справа, якая датычыць супрацоўніцтва Т-ва з іншымі арганізацыямі працуючымі сярод моладзі і вясковага насельніцтва. Справа ў тым, каб Таварыства ўносіла беларускі змест і дапамагала рэалізаваць пастановы, якія падыймаюць яны ў сувязі з сваёй дзейнасцю.

Вельмі многа месца заняла справа беларускага школьніцтва ў Польшчы. Закранаалася яна многімі настаўнікамі і актывістамі. Сцвярджалася, што Т-ва гэтымі справамі займалася недастаткова. Вельмі востра выступіла справа недахопу падручнікаў навучання беларускай мовы ў пачатковых школах. Сябра Ілья Бернат, інструктар беларускай мовы ў Бельскім павеце, гаварыў аб тым, што сам ён, як інструктар, зусім не арыентуецца, калі і якія будуць падручнікі. Дыскусія вобразна паказала справу навучання беларускай мовы ў школе зрэфармаванай. А. Мартыновіч, Я. Навіцкі, Я. Кіндзюк гаварылі, што ў сувязі з рэформай асветныя ўлады ў паасобных паветах плануючы сетку будучых школ абсалютна не лічыліся з беларускай мовай. Напрыклад, ёсць такія выпадкі, што дзяцей, якія вучыліся беларускай мовы, пасылаецца ў школу зборную, дзе няма беларускай мовы. Беларусы, якія жывуць у Дуброўскім павеце хацелі б вывучаць беларускую мову, але няма там кадры настаўнікаў — выкладчыкаў бел. мовы. Моцна акцэнтавалася справа далейшай адукацыі кадры настаўнікаў да навучання беларускай мовы. Тав. Мікалай Гайдук прапанаваў, каб новавыбранае Галоўнае праўленне магчыма шырока занялося справай стварэння пры Варшаўскім універсітэце завочнага аддзялення беларускай мовы. Справа гэта важная і таму, што настаўнікі, якія кончылі завочна настаўніцкую студыю па беларускай мове, не маюць права паступаць на вышэйшыя курсы ВСП. «Не менш балючай справай, — гаварыў тав. М. Гайдук, — з'яўляецца праграма і падручнікі для беларускіх ліцэяў. Падручнікі, якія атрымоўваем з БССР, у многіх выпадках не адказваюць вымогам нашай польскай рэчаіснасці. Таму неабходна, каб Міністэрства асветы зрабіла захады ў справе выдання дапаможных матэрыялаў па літаратуры. Найвышэйшы ўжо час паклікаць камісію да апрацавання праграмы для зрэфармаванага ліцэя ў галіне беларускай мовы».

Галасы ў дыскусіі былі вельмі разнастайныя і таму справы, аб якіх дэлегаты гаварылі, знайшлі сваё адлюстраванне ў пастановах.

З'езд выбраў 39-асабовы склад Галоўнага праўлення і 5-асабовую Галоўную рэвізійную камісію, зацвердзіў папраўкі да статута і прыняў прапановы на будучыню.

Для цікаўнасці падаем чытачам, што на 5-ты з'езд БГКТ было выбрана 174 дэлегаты. Прымала ўдзел у з'ездзе 145 дэлегатаў г. зн. 79%.

27 лютага г. г. адбылося першае пасяджэнне новавыбранага Галоўнага праўлення БГКТ, на якім выбрана прэзідыум ГП БГКТ. Склад праўлення ГП БГКТ, Прэзідыум ГП БГКТ, Галоўнай рэвізійнай камісіі, а таксама пастановы з'езда змесцім у наступным нумары.

У мастацкай частцы выступілі: мастацкія калектывы з Бельска, Мілейчыцкага і Беластоцкага (гарадскога) аддзелаў, ліцэяў у Гайнаўцы і Бельску, а таксама артысты эстрады «Лявоніха» і паэты Алесь Барскі і Віктар Швед. Вёў мастацкую праграму Васіль Кардзюкевіч.

Праца з'езда ўжо закончана, але пачынаецца важнейшы перыяд, перыяд рэалізацыі яго пастаноў паасобнымі аддзеламі і гурткамі БГКТ. (ака)

Фота: С. Грынявіцкі

Прэсканферэнцыя ў ГП БГКТ

Перад юбілейным V-тым з'ездам у памяшканні Галоўнага праўлення БГКТ адбылася прэсканферэнцыя. Прынялі ў ёй удзел журналісты Б. Камлерова — прадстаўнік «Трыбуны Люду», Р. Краська і Б. Грынявецкі — прадстаўнікі «Газеты Беластоцкай», Л. Майсеюк — прадстаўнік Беластоцкага радыё, і рэдактар тыднёвіка «Наша весь» Е. Савіцкі. Прэсканферэнцыю вялі: старшыня ГП БГКТ рэд. Міхась Хмялеўскі і сакратар ГП тав. Ул. Юзвюк. Пазнаёмілі яны журналістаў з дасягненнямі 10-цігадовай дзейнасці Таварыства і прадставілі ім асноўныя праблемы БГКТ.

На здымку (злева): Б. Камлерова, Б. Грынявецкі, Л. Майсеюк, Ул. Юзвюк, М. Хмялеўскі і Р. Краська. Фота: В. Рудчык

БЕЛАВЕЖА
орган літаратурна-мастацкага
АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 87

Віктар Швед

КАРМУШКІ

Халадэча. Мёрзнуць птушкі
Ля вясковых хат.
Дзеці прынеслі кармушкі,
Сыпнулі зярнят.

Ешце птушкі — весялушкі
Шчыра просім вас.
Песняй звонкаю пяюшкі
Услаўляйце час.

КОТ АБЖОРА

Да сала ў каморы
Дахрапаўся коцік.
Ляжыць цяпер хворы,
Уздуўся жывоцік.

Прыйшоў за хвіліну
Пан доктар кашэчы.
«Ты хворы, мой сыну?
Дык трэба палечыць!»

«Баліць, кажаш, бруха?
Зрабіўся ты хворы?
Парады паслухай:
Не будзь больш абжорай!»

НЯБОЖЧЫК

Гаўрыла памёр раніцай, узімку. Ніхто не чуў, як гэта сталася.

Малання, жонка ягоная, гэтай начы бачыла сон. Быццам Гаўрыла бег за ёй, трымаючы раменны біч у руцэ... Уцякала ў страху вялікім ад яго, крычучы — «Людзі!!! Ратунку!!!»

Убачыла перад сабою глыбокую раку. Гаўрыла зараз ударыць бічам, або кулаком. Малання кідаецца ў раку. За ёю ён кідаецца і... трапляе ў вір... знікае пад вадой. Малання адна. Шкадуе Гаўрылы. Хай бы дагнаў і адлупцаваў яе плечы, але каб жыў... Закрычала ў страху і жалю: — «Людзі!!! на помач... на ратунак!!!»

Прабудзілася залітая потам. Яна ў сваёй хаце... на сваім ложку. То быў сон. Малання павесялела. І Гаўрыла не ўтапіўся, бо спіць воддалі, на сваім ложку. Не чуваць ані сапу, ані храпу... Каб упэўніцца, што ён ёсць у хаце, устала і падыйшла да ягонага ложка.

Рукой дакранулася падушкі, пасля да валасоў на галаве... дакранулася да галавы — была халодная.

— Памёр!!! — закрычала. — Людзі!!! Ратунку!!! Гаўрыла памёр!!! — схапілася рукамі за свае, яшчэ нячэсаныя, валасы і загаласіла.

Гадовы сынок у калысцы, збуджаны яе крыкамі, заплакаў. Певень з курамі запёртымі пад прыпечкам справілі гвалт і кудахтанне. У хляве прабудзіліся свінні — неспакойна рухкалі... У будцы завыў сабака.

Малання ўскінула на сябе кажух, на галаву хустку, на ногі валёнкі і пабегла зваць суседзяў.

Зараз прышлі на помач: Хвёдар з сынам і жонкай, Мацей — бабыль, што умеў мыць нябожчыкаў і цэлымі начамі з ружанцам у руцэ сядзець пры іх, ды ціха маліцца, або голасно пяяць хаўтурныя псалмы. Прыйшоў і старэнькі «мудры» Міхал, што быў знаёмы з «хвершалскімі навукамі».

Малання чыркнула аб карабок сярнічку і запаліла лямпу. Відна стала ў хаце.

Нябожчык ляжаў пакаселіўшы ўгару вочы, як бы нешта страшнае ўбачыў. Ляпа шырока ашчэраная, з белымі зубамі, застыгла ў страшнай несамавітай пазіцыі.

«Мудры» Міхал падыйшоў і ўмелым рухам пальцаў сваёй рукі зачыніў павекі нябожчыка, а адвіслую скіўцу прывязаў на сваё месца істужкай, каб не адвісала і не страшыла.

Малання ўжо паставіла вялізны кацёл з вадою ў печку, каб сагрэць. Выняла са скрынкі чыстыя нагавіцы і кашулю, а таксама чорныя пінжак і штаны, якія Гаўрыла за жыцця накладаў на сябе толькі на Каляды, на Вялікдзень і на Тройцу.

Па нейкім часе нябожчык памыты, апрануты, прычэсаны, быў паложаны ляжаць дагары на доўгім зэдлю (пакуль сталяр Аляксей з сынам на дварэ рабілі дамавіну).

Гаўрыла ляжаў у кут галавою, дзе глядзелі на яго з абразоў угоднікі божыі-святы Мікалай Цудатворца.

У галавах нябожчыка паставілі запаленыя дзве грамнічныя свечкі. Мацей — бабыль усеўся тут жа і ўжо шаптаў пабожна пацеры.

Унеслі, нарэшце, дамавіну збітую з белых дошак. Нутро абклалі паперамі, падушку змайстравалі не з мяккага пер'я, як меў за жыцця, а з цвёрдых астружын дрэва.

У такое вось «вечнае ложка» паклалі Гаўрылу. Ляжаў ён, хоць за жыцця не любіў ляжаць.

Раненька, бывала, усцюпіцца з пасцелі, ускіне паўшубак на сябе, махнатую шапку на галаву, боты на ногі і аж да снедання таўчэцца каля жывёлы ў хляве, каля гаспадаркі, і ў таку, і ў свіране, і ў восеці. Быў рупны да працы.

Малання аднак не мела ад яго вялікай пацехі — чапляўся да кожнае кроплі вады ці стравы, брызнутай на стол, а не сцёртай, да кожнай звісаючай са столі павуцінкі. Чапляўся, што Малання курэй не шчупала ніколі (казала, што і без гэтае цэрагелі яйцо ў належным часе спадзе на салому).

Гаўрыла часта ругаў, а нават біў раменным кнутом Маланню па голым азадку, калі знаходзіў у сваёй місцы, пастаўленай на стол з гарачай стравай, парамі абнімаючыхся мух.

— Чаму мух гадуеш у хаце! — крычаў як на служанку. — Адчыніла б дзверы ды ручніком іх з хаты...!

— І ты не зломак! — казала Малання скрабучы на бліны бульбу. — Мне яны не шкодзяць. Гані сам, калі табе шкодзяць.

Гаўрыла падбягаў і мясіў яе плечы, б'ючы цвёрдым кулаком. Цяпер ён ужо не кінецца. Ляжыць, а па твару яго лазяць асалавелыя ад зімы мухі. Не можа Гаўрыла цяпер нават мухі сплашыць са свайго твару. Малання папраўляла кнот свечкі і махнула рукой над самым тварам нябожчыка, каб адагнаць мух.

Дзе там! Мухі зрабілі ў паветры жартаблівы адлёт, і зноў вярнуліся смактаць кроў.

Малання ўспомніла, як калісьці, перад жывым Гаўрылам махнула кулаком перад носам у час спрэчкі, дык так балюча стоўк яе цела кулакамі, што з два тыдні насіла сінякі.

Цяпер, вось і нічога, спакарнеў. Ляжыць, рукі злажыўшы. Над ім свечкі гараць, несамавіта пускаючы густы куродым на хату. Пры водблеску свеч здалося Мацею-бабылю, як святы ўгоднік Мікалай, трымаючы ў левай руцэ евангелле, гразіў рукой правай нябожчыку як бы кажучы: — Ты пераступіў запавет Божы, які кажа — любі бліжняга. — Ты жонцы сваёй быў ворагам, замест быць прыяцелем. — Ты прагуляў шмат грошай Галдыкевічу ў «дваццаць адно», а яшчэ больш прапіў... а што ты жонцы дабрага аставіў?

Здалося пабожнаму Мацею, што святы Мікалай у руцэ трымае не евангелле, а быццам Звод Законаў... і што св. угоднік пальцамі сваімі, складзенымі як бы на прысягу, гразіў не толькі нябожчыку і жывым, што мітусіліся па хаце, але і цэлай вёсцы.

А нябожчык, гэткі заядлы і кепскі за жыцця, гэткі вораг жонкі, поўны адвагі, каб без дай прычыны кінуцца з кулаком на бабу... гэткі завадыяка, — ляжыць пакорна рукі злажыўшы, страціўшы Божую ласку — жыццё дарагое, дадзенае для агульнае радасці і ўспамажэння.

Мацей так думаў і, глыбока гэткімі думкамі стрывожаны, заспяваў: — Успакой Госпадзі душу усопшага раба Тваяго.

*

У хаце было ціха. Свечкі толькі час ад часу моцна мігалі і давалі трэск, як бы да агню датыкалася чыясьці таемная рука.

Антось з Лепля

АЛЕСЬ БАРСКІ

„Карэнні кахання"

(працяг цыкла)

10

Хавайся за дрэвамі ў пушчы
я буду лавіць Цябе у лесе
як птушка шукае і ловіць
першы вясенні промень.
знайду я Цябе у крушыне
а можа у зялёных малінах
або пад залётнай рабінай
схаплю, панясу нібы сонца
трапяткое
пахучае
цёплае
у вонныя травы паляны
якая ляжыць як узлонне
чакае прыліву кахання
прыкрытая купалам неба
нырнем там у шчасця бяздонне.

11.

усё пакажы што маеш
не хавай у фалдах устыду
найдрабнейшай сваёй часцінкі
прыклад вазьмі з прыроды
якая вабіць адвечным
распрананнем
і апрананнем
прыгажосцю сваёй падзяліся
распраніся

12.

каханне мы стварылі самі
без указанняў і без дырэктываў
з яго мы выганялі дзікаватасць
пыхлівасць вады і норавы
недасканаласць і заганы
таму усё ў ім наша ўласнасць
таму мы дзякуем натуры
бо надзяліла нас інстынктам
які прывёў нас у каханне.

13.

бывала я Табе не верыў
і думаў што мяне прагнала
Ты з свайго сэрца назаўсёды
але зірнуў аднойчы ў вочы
у іх убачыў свае здымкі
што Ты схавала ад прахожых
і перастаў я сумнявацца
пераканаўся на заўсёды
што ў вачах партрэт мой носіш

14.

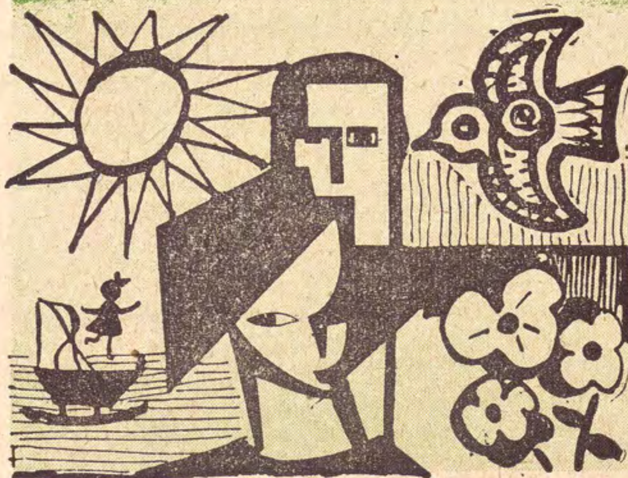
добра памятаю тую ноч
калі сказала Ты
нас ужо трое а не двое
і узяла маю руку
і палажыла на жывот
і я пачуў ціхуткі стукат
сын ці дачка
мы не умелі адказаць
ды пэўным сталася адно
што наша шчасце падапрэ
малая трэцяя калона.

15.

у глыбіні Тваіх вачэй зялёных
адбітак ёсць маёй трывогі
куды у даль яны так гоняць
па невядомых мне дарогах
ці там ёсць нехта Табе блізкі
а мне чужы а мне варожы
я бачу незычлівасць бліскаў
у зрэнках Тваіх воч прыгожых
скажы Ты мне што я мылюся
што сэрца злы дух мне наведаў
да ног Тваіх я прытулюся
і стану вечным Тваім следам

16.

ад цяпла Тваіх далоняў
расцвітаюць ружы і цюльпаны
даспяваюць каласы пшаніцы
і дзіця смяяцца пачынае
ад цяпла ў нас сэрцы падабрэлі
заняліся полымем кахання
да сябе
і да людзей
і да прыроды
ходзім мы ў ружовых акулярах
і вокал бачым толькі шчасце.

МІКАЛАЙ ГАЙДУК

ВЯРГІННІ

Наследванне М. Багдановічу

Вяргінні ў асенняй зуднай стыні
самотна хіляць голаў за акном,
і хоць у імглістай шэрай плыні
час гэты ноччу быць здаецца, а не днём
яны смяюцца мне ўсмешкай мілай,
зіяюць, стракацяць праменістым кустом;
сваёю сонечнай, ірдзістай сілай
бунтуюць свет, шасцяць агнём,
вяргінні!
Хаця зямлю ўсю затапіла,
здушыла, закавала у палон
халоднай склізі павуцінне,
прарочаць смела за акном
вяргінні
прыход вясенніх ясных дзён.

ЛЮБОЎ

На загоне тваім
белы камень легенды
і пошчак.
Дзяўчына - каліна
капае пад ім
корань дзіў, корань шчасця
і ў млечным струмені надзей
палошча,
брыдзе на расстаі,
на хвалю сінюю дунаю
пускае...
і ў роспачы плача.
Бо на загоне тваім
толькі камень легенды
і пошчак.

Ласінская вуліца.

Што дзеецца ў аграномоўцы?

Штораз часцей у нашых вёсках сустракаюцца новыя, прыгожыя домікі — аграна-моўкі. Будаваныя параўнальна высокімі коштамі, з'яўляюцца яны бясспрэчна пэўным «люксусам», камфортам у сучаснай вёсцы. Аграномоўка — гэта месца жыцця і працы вясковага агранома, гэта перад усім выгаднае, добра абсталяванае памяшканне, якім рэдка могуць ганарыцца іншыя вясковыя інтэлігенты з настаўнікамі ўключна.

Камфорт вясковай агранамоўкі меў быць адным са стымулаў, якія сцягнуць мелі высокакваліфікаваных аграномаў на вясковыя панадворкі, сродкам, які прыблізіць мае да вёскі агранамічныя веды спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

Ці прыбліжае?

*

Гадоў дваццаць таму назад вёска не ведала аніякіх аграномаў. Ды не толькі аграномаў, але ніякіх ведаў аб сельскай гаспадарцы, якія не былі б вынікам непасрэднага сялянскага вопыту. Вёска не мела перад усім навуковых агратэхнічных ведаў. Навука, асвета, кніжка — рэчы нядрэнныя, не мелі яны аднак у свядомасці сялян нічога супольнага з гаспадаркай. Навука патрэбнай была паза вёскай у кантактах з горадам, з уладаю, але не для самога вясковага жыцця. Найбольшым абурэннем успыхалі сяляне тады, калі нехта спрабаваў вучыць іх «з кніжкі», як трэба гаспадарыць. Абурэнне і смех ахоплівалі сялян на такія «мудрасці», якія не вынікалі з непасрэднага, сялянскага вопыту.

Наведаў я шэраг вясковых бібліятэк: Рыбалы, Трасцянка, Нарва. Пытаў, ці чытаюць сяляне сельскагаспадарчыя кніжкі. Аказваецца, што не чытаюць. Або чытаюць вельмі мала. А здавалася б, што чытаць павінны: на вёсцы штораз больш механічных прылад, штучных угнаенняў, розных хімічных сродкаў, з якіх карыстацца не навучылі нас ні бацькі, ні дзяды. Навучыць нас гэтага магла б кніжка. Але непрыхільнасць вёскі да «кніжных» ведаў засталася. Адкуль тады вучыцца наша вёска новых спосабаў гаспадаравання?

— Вёска, — гаворыць ласінскі аграном Сяргей Плева, — цэніць перад усім практычны паказ. А затым параду кагосьці, хто цешыцца папулярнасцю добрага практыка. Адсюль вялікую ролю на вёсцы спаўняе чалавек з параўнальна шырокімі сельскагаспадарчымі ведамі — вясковы аграном.

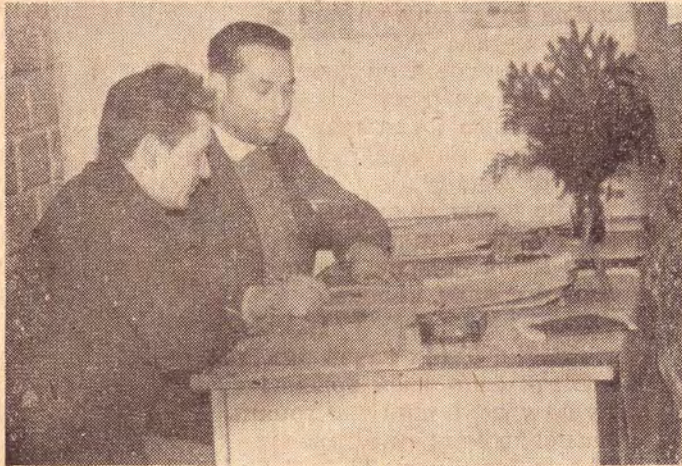
Аграном з Ласінкі мае такі аўтарытэт, і сяляне ахвотна яго слухаюць. Веды свае Сяргей Плева пераказвае сялянам у розных формах: дае індывідуальныя парады розным гаспадарам, вядзе некалькі форм сельскагаспадарчай асветы два гурткі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і пункт сельскагаспадарчай асветы ў Барысаўцы. На колькі ў гуртках сельскагаспадарчай падрыхтоўкі вучыцца пераважна моладзь, то ў барысаўскім пункце сельскагаспадарчай асветы слухаюць агранома амаль выключна старэйшыя. Прыходзіць прытым на гутаркі агранома большая частка барысаўскіх гаспадароў.

Найбольшым аднак поспехам сярод сялян цешацца не даклады, але практычны курс сельскай гаспадаркі, які адбываецца ўлетку. Аграном паказвае тады сялянам, як карыстацца механічнымі прыладамі, як нішчыць хімічнымі сродкамі пустазелле, як будаваць сіласы і г. д.

Дзякуючы павучэнням агранома новыя спосабы гаспадаравання пастулова ўваходзяць у сялянскае жыццё. Так, напрыклад, да 1965 года ў Ласінцы было толькі 3 сіласы, у 1965 годзе пабудавана далейшых 45 і зараз у Ласінцы іх 48. Ва ўсёй ласінскай ГРН каля 120 сіласаў. З года ў год узрастае выкарыстанне штучных угнаенняў, паўстаюць штораз новыя сельскагаспадарчыя гурткі (зараз іх у ласінскай ГРН — 12) і гурткі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі (усіх на тэрыторыі ГРН — 15).

Аграном круглы год мае поўныя рукі работы: абмен насення, справаздачна-выбарчыя сходы ў сельскагаспадарчых гуртках, сельскагаспадарчая асвета, сельскагаспадарчыя конкурсы, кантрактацыя і шмат іншых спраў. Работы многа. Сапраўды як у «амбасадара» сельскагаспадарчай асветы ў вёсцы.

Ул. Паўлючук

Аграном Сяргей Плева і старшыня ГРН у Ласінцы абмяркоўваюць супольныя планы працы.

Масеўскія самадзейнікі

13 лютага г. г. святочным падвячоркам у Старое Ляўкова (Гайнаўскі павет) прыехала моладзь з Масева, якая наладзіла канцэрт. Масеўскія самадзейнікі часта выязджаюць у шматлікія беларускія вёскі самаходам. Масеўскія артысты — гэта перад усім моладзь згуртаваная ў радах ЗМВ і гуртку БГКТ, якой кіруе таленавіты і здольны арганізатар Яўген Сапёлка. Сярод самадзейнікаў вылучаюцца сваім выкананнем народных песень сёстры Валя і Марыя Марчук, саліст з гітарай пад псеўданімам «Мікі Джім» — Мікалай Анішчук — вучань ляснога тэхнікума ў Белавежы, які выконвае сучасныя мелодыі і песні. Усім спадабаліся добра і дасціпна напісаныя старшынёю гуртка жартоўныя сцэнкі і гумары. Сярод іх «Дзве каханкі», «Нясцерпная жонка» і г. д.

Пасля мастацкай часткі моладзь наладзіла супольныя танцы, якія працягваліся да познай ночы.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЦІ МЯШАНКІ? ВЯДОМА

У сувязі з хутка ўзрастаючай заменай збожжа на мяшанкі, а таксама з вялікім зацікаўленнем беластоцкіх сялян да гэтай праблемы і малой колькасцю друкаваных матэрыялаў на гэтую тэму, пазнаёмім нашых чытачоў шырэй з некаторымі збожжавымі мяшанкамі. Мы выбралі (і невыпадкова) мяшанкі для кароў, свіней і птушкі.

Сёння пагаворым аб кармленні кароў. Пагалоўе буйнай рагатай жывёлы ў гэтай пяцігодцы павінна павялічыцца да 800 тыс. галоў. Нягледзячы на гэта, колькасць зерня, прызначанага на корм, не можа павялічыцца, але павялічыцца дастаўка прамысловых кармоў (у першую чаргу мяшанкі «В», «$В_1$», «С» і «Ко-Ве»). Гэтыя мяшанкі моцна адрозніваюцца сваім складам. Таму, каб рацыянальна іх выкарыстоўваць, трэба добра з імі пазнаёміцца.

Мяшанка «В» — гэта вельмі добры корм для кароў з'моюю. Паколькі ў гэты час жывёла не есць травы (а ў траве вельмі многа бялкоў), у склад мяшанкі «В» уваходзіць больш высокабялковых рэчываў (драблены рапс, арахіс і інш.). **У кілаграме мяшанкі 180 гр. бялкоў, а яе вартасць на вугляводы 0,80 аўсянай адзінкі. У склад мяшанкі ўваходзіць драбленае збожжа, пшанічнае і жытняе вотруб'е,** драбленыя адпадкі ад перапрацоўкі прамысловых культур, кармавая мачавіна і мінеральныя рэчывы разам з мікраэлементамі (жалеза, кабальт, магній, медзь і г. д.).

Падобны склад мае мяшанка «$В_1$», якая прызначаецца для рагатай жывёлы ў летні перыяд. Розніца заключаецца толькі ў меншай колькасці бялкоў (120 гр. на 1 кг) і кармавой мачавіны. Калі каровы пасуцца на добрай пашы, яны патрабуюць бялкоў значна менш, чым зімой.

Вельмі патрэбная таксама мяшанка «С», якая прызначаецца для цялят. Яна мае ў сябе 0,93 аўсяныя адзінкі і 160 грамаў бялкоў у 1 кг. Прымяненне яе вельмі патрэбнае, асабліва калі кормім цялят меншымі порцыямі поўнага малака і «Bowitanem».

Трошкі іншы склад мае мяшанка «Ко-Ве». У 1 кг яе ёсць аж 370 грамаў бялкоў. Шмат у ёй макухі і кармавой мачавіны, нямала ёсць і мінеральных рэчываў. Прымяняць гэты канцэнтрат трэба вельмі асцярожна: спачатку малымі порцыямі, каб прызвычаіць жывёлу і заўсёды з іншым кормам. Вялікая колькасць канцэнтрату можа выклікаць атручэнне арганізма, таму што ў ім шмат кармавой мачавіны.

Па гэтай жа прычыне нельга названых ужо мяшанак даваць свінням. Свінні не могуць перапрацоўваць мачавіну на бялкі. Такая порцыя прывядзе да атручэння, нярэдка нават насмерць.

Колькі даваць мяшанкі? Па-рознаму. Найлепш вылічыць гэта на падставе кармавых норм. У беластоцкіх умовах каровам, якія даюць 10 літраў малака, трэба даць 0,5 кг мяшанкі, а пры надоях да 19 літраў — каля 3,5 кг. У кожным выпадку мяшанак трэба менш, чым дробленага зерня.

Інж. М. Сухажэбрскі

ГЭЙ „НІВА" НЕ ЛЯНІВА!

Дарагі Чытач! Ужо дзесяць год адбываецца наша «ніваўская» размова з Табою, і Твая з «Нівою». Размова, як усе іншыя размовы на свеце бываюць розныя: то сардэчныя, то асабістыя, то задушэўныя, то сяброўскія, то павучальныя альбо нават і сварлівыя. Але шчырыя!

Дастаем пісьмы, дастаем многа іх.

Сакратарка «Нівы», Марыся Федарук, першы чытач Вашых пісем і без памылкі адчувае яна, якое пісьмо каму перадаць у рэдакцыі. А пісьмо з Райска ў Бельскім павеце важнейшае ёй, чым пісьмо міністра з Варшавы. Бо Марыся сама паходзіць з Райска.

Але вось наша Марыся пасмутнела. Гэта знак пэўны, што чытае яна пісьмо да «Сэрцайка».

І зараз кліча яна сваю зямлячку з суседніх Плёсак, Ніну Андраюк, якая працуе машыністкаю ў «Ніве».

— Бач, як у жыцці бывае, — сказала Ніна да Марысі і абедзве задумаліся над пісьмом.

Што параіць дзяўчыне, хлопцу ў яго сардэчнай бядзе? Што?

Аб пісьме яшчэ не раз загавораць Ніна з Марысяю, і пяройдзе яшчэ шмат дзён, пакуль Ніна напіша адказ на пісьмо ў кутку «Сардэчныя тайны» і падпішацца — Сэрцайка.

Некаторыя ў нашай рэдакцыі падазраюць, што «Ніва» існуе толькі дзякуючы «Сэрцайку» — гэта значыць, дзякуючы Ніне.

Прыемна слухаць такія падазрэнні, што апораю «Нівы» ёсць маладосць!

Напісаўшы гэта бачу ўсмешку Яні Чэрнякевіч, рэдактара славутай «Зоркі». (Чэрнякевічы родам з нарваўскай гміны за Заблудавам).

Чытаю пісьмо да «Зоркі»:

— Дарагая «Зорка»! Нам падабаецца дадатак да «Зоркі», які называецца «Ніва», але найбольш падабаешся нам Ты, Дарагая «Зорачка» наша!

Мушу прызнацца, што гэтае пісьмо да «Зоркі» я чытаў у таямніцы, бо Яня хавае іх перад рэдактарамі «Нівы».

Аж раптам гвалт падняўся ў «Ніве»! Гэта ўбегла Вера Леўчук, расхваляваная апошнім спектаклем у беластоцкім тэатры. Гаворыць, гаворыць, гаворыць і піша, піша рэцэнзію аб спектаклі. Ганіць спектакль і хваліць гурток з Паўлаў, які даў галёвую «камэдыйку» на рыпячых дошках святлічнай сцэны ГП БГКТ. Вера гаворыць і піша хутка, бо вось Марыся падносіць ёй новую порцыю прыемных запрашэнняў у тэатр. Бедны дырэктар тэатра! Ні ў зуб не разумее ён па-беларуску і выдаецца яму, што Вера расхваляваная ад радаснай уцехі яго тэатрам...

Час ад часу Веры Леўчук брыдне тэатр, і тады бярэцца яна шкадаваць-цацаць сваю родную Орлю, дзе вечна зрганізуюцца якіясьці артыстычныя гурткі і ніяк не змогуць толкам сарганізавацца, зляпіцца. (Вера крычыць, што ўжо зляпіўся!).

Усе зайздросцім Верынай веры ў сэнс беганіны, а найбольш зайздросціць Валодзя Паўлючук, які хаця і вырас у вялізнай вёсцы Рыбалы, Бельскага павета, але чуецца адзінокім на белым свеце. Аднак нядаўна на Валодзіным твары пашанцавала мне ўбачыць усмешку. Здарылася гэта тады, калі Марыся прыдзяліла яму пісьмо, у якім прачытаў:

Васілёва маті, пошла гоготаті,
А Василь за ёю кінуў головнёю.

Пісьмо было аб беларускай народнай творчасці — і Валодзя акрыяў. Ён зноў паверыў, што не памерла беларуская народная творчасць. Ён нават узяў прыклад з Веры і кудысьці прапаў з «Нівы»?! З'явіўся праз паўмесяца, але не зусім вясёлы: аказалася, за гэты час надакучаў ён вёскам аб беларускай народнай творчасці аж малавеле не раздавілі Валодзю трактарам!

Затое Міхась Хмялеўскі, хаця працуе ён у адным пакоі з Вераю і Валодзем, і паходзіць з пустыннай Сакольшчыны (бо з Паўднёвага Вострава), але праяўляе надзвычайную раўнавагу душы. Я так думаю, што Міхась абавязаны ў сваёй раўнавазе шматлікім карэспандэнтам і кліентам «Нівы», якія штодзень абступаюць яго і не даюць яму часу думаць аб сэнсе беганіны — бегае і не думае, ці аджыве беларуская народная творчасць. Міхася палюбілі ўсе, а ён палюбіў усіх, і без таўкатні проста нездаровіцца яму, жыць не можа.

Больш спрытныя кліенты кінуліся ў разведку і выследзілі Міхасёў хатні адрас, і там ужо сакратарыць Міхасю яго мілая жонка Галя з дапамогаю старэйшага сына Юрка.

Марыся не ўсіх кліентаў заводзіць да Міхася. Ёсць такія кліенты, якіх можа задаволіць толькі Віктар Рудчык, гаспадарскі сын з Волькі Нурэцкай каля Сямяціч. Віктар піша аб шчасцях ды няшчасцях нашай сельскай гаспадаркі, а таксама незаменны ён у пісацтве доўгіх «поданяў» і таму падобных справах, патрабуючых чартоўска моцных нерваў. Аб мацаце Віктаравых нерваў кружаць легенды.

У пошуках неспакойных

ЗАМНОГА ХОЛАДУ Ў МІЛЕЙЧЫЦАХ

УСЯЛЯК АБ КЛУБАХ

Па снегавой дарозе ў Мілейчыцы пан Яновіч (забыла імя), прыгодны сябра, гаварыў многа і надзвычай цікава. Вельмі хацелася яго слухаць, бо гэты чалавек добра ведае ўвесь павет, а што найбольш цікава, ведае яго з таго неблiскучага боку, аб якім наогул цяжка пачуць. У Мілейчыцах ёсць аж тры культурныя пункты (па-польску «пляцоўкі»): клуб «Руху», за яго сцяной грамадская святліца і за сцяной ГРН (ужо ў іншым будынку праз вуліцу) святліца аддзела БГКТ. Пан Яновіч ходзіць, як кажа, «да Нівы», бо там сходзяцца на тэлевізар старэйшыя і ўсе задаволены. У грамадскай святліцы ёсць таксама тэлевізар, і святліца адкрыта 4 дні ў тыдні. Клуб «Руху» адкрыты ўсе дні ў тыдні ад 8-ай раніцы. І сюды прыходзіць мясцовая моладзь, лепш будзе акрэсліць падлёткі. Гэтыя 19—20-гадовыя мужчыны адкрылі, што кава нейтралізуе алкаголь. Таму кавы многа парыць гаспадар клубу «Руху» ў суботнія вечары. Коля, Олек, Весек папрацуюць пры загрузцы і выгрузцы вагонаў і за зробленыя грошы ў канцы тыдня пап'юць. Але пап'юць не ў клубе, а калі нават, то неафіцыйна, а спадцішка, з кішэняў выцягваючы бутэлькі. У клубе афіцыйна п'юць каву.

Маладая і прыгожая дзяўчына Веся пасля матуры стаіць за прылаўкам у клубе і на жаданне падае каву сваім калегам. У суботу, бо «так ніколі ніхто яе не п'е».

Мне таксама адхацелася напіцца ў гэтым клубе кавы. Холад і бруд. Чаму холад? Веся — кіраўнічка кажа: «выйшаў вугаль». Сакратар ГРН кажа: «трэба ж было заўчасу заказаць больш, цяпер не баронім, колькі трэба, няхай бярэ ад нас, каб толькі хацела».

Чаму бруд? Кіраўнічка кажа: «няма прыбіральшчыцы». У Мілейчыцах гавораць: «там кіраўнічка арганізуе танцы, бутэлькі кідаюць за печ». Коля, Олек, Весек апранутыя абселі летнюю печку. Кажуць: «збіраемся вымыць, вышараваць, была забава». Забавы адбываюцца ніжэй, але як відаць, нізу за мала і балаган уціскаецца і ў клуб. Суседняя святліца часцей замкнута, і таму там арганізаваны парадак.

ГЕРАСІМЮК — ШАНЦ

Кіраўніком святліцы з'яўляецца Вячаслаў Герасімюк — чалавек малады, у росквіце сіл і з аграмадным аўтарытэтам у мястэчку. Старшыня грамадскага праўлення ЗМВ, старшыня гуртка ЛьЗС і яшчэ некалькіх арганізацый. У грамадска-культурным жыцці Мілейчыц можа многа, але падтрымкі і прызнання яго неяк не сцвердзіла. Мілейчыцы Герасімюка яшчэ не адкрылі, і ён збіраецца на працу ў мясцовую кафлярню на рабочага. З сакратаром ГРН, надзвычай разважным сакратаром Марцінам Пахвіцэвічам і з кіраўніком аптэкі мгр Марыяй Баякоўскай гаварыла я аб Герасімюку. Не даволі сказаць, што кіраўнік клуба дрэнны і сітуацыя без выйсця. Мы гаварылі аб мажлівасці выйсця: спалучэнні праз сцяну жыўшых святліц і клуба ў адно. Герасімюк павядзе і завядзе парадак усюды. Ён жа і з ЗМВ і з ЛьЗС — дзвюх найважнейшых арганізацый для моладзі. Тут велізарны шанц і, па-мойму, Мілейчыцы не павінны яго страціць, шанцу, а таксама Герасімюка, для грамадска-культурнага росту і жыцця мястэчка.

НЯХАЙ ЖЫВУЦЬ ЖАНЧЫНЫ!

Прадпасылкі такога жыцця апошнім часам назіраем тут. Прадпасылкі гэтыя нарадзіліся зусім неафіцыйна, але праўдзіва, з Мілейчыцкіх жанчын. Першая з іх — успомненая ўжо мгр Баякоўская. Яна старшыня гуртка вясковых гаспадынь. За апошнія паўтара года пад яе кіраўніцтвам гурток вырас да 65 членаў. Ёсць такая настаўніца Лена Пархаменка, з якой супольна пачалі працаваць над п'есай. Знайшлі людзей, прыцягнулі іх, паставілі сваю камедыю. Памагаў ім Герасімюк (аб гэтым нельга не ўспомніць). Ад гледачоў сцены трашчалі. Для Мілейчыц гэты факт быў выдарэннем важным і незвычайным. Бадай ніхто і не помніў, што адзінае выступленне свайго гуртка мела месца недзе пасля вайны. А потым усе доўгія гады — нічога. І раптам! Няхай жыве наш гурток КГВ! Жанчыны пачынаюць наступленне, жанчыны будзяць са сну, жанчыны пакідаюць адвечны спакой! Жанчыны зарабілі на прадстаўленні лёгка 6 тысяч зл. Марыя Баякоўская спадзяецца крыху атрымаць ад сельскагаспадарчага гуртка і «арганізуем на весну экскурсію ў Варшаву, горы. Няхай пабачаць мае жанчыны свету».

Найгорш расставацца з чалавекам, які табе моцна спадабаецца. Але яшчэ пару мінут маем яго перад вачыма. Выходзіць за табой. У белым халаце расплываецца на фоне белага снегу. Толькі вочы глядзяць і жыва смяюцца, толькі апошні ўзмах рукі.

Вера Леўчук

ГАЙНАЎКА
Побач з вуліцай Леніна ў Гайнаўцы густа расце малады беразняк.
Фота: В. Рудчык

РАЗМОВА У БІБЛІЯТЭЦЫ

Урэшце Павятовая бібліятэка ў Бельску атрымала дадатковае памяшканне. Змяшчаецца яна і надалей у «ратушы», але цяпер займае цэлы першы паверх будынку.

Таварыша Арцёма Чыквіна, кіраўніка бібліятэкі, застаю ў сваім малым і сыраватым пакойчыку. Вітае мяне, як заўсёды, ветліва. Але на гэты раз ветлівасць больш святочная, ветлівасць чалавека, які пасля доўгага змагання асягнуў мэту.

Заглядаю, у пахнуўшыя яшчэ фарбай, залы бібліятэкі. Паглядаю на яе кіраўніка і бачу як у яго вачах «іграюць» водблескі новазаінсталяваных, ясных лямпачак. Радуецца, што палепшыліся ўмовы чытачам. Бібліятэкар М. Казлоўская нас не заўважае. Яна занята працай. Чакае ў чарзе на яе абслугу і параду больш дваццаці юнакоў і дзяўчат.

— Яны ў асноўным сёння здаюць кніжкі, — гаворыць тав. А. Чыквін. — Пазычаць будуць у іншым памяшканні. Для іх ствараем спецыяльны аддзел нашай бібліятэкі. Абслугоўваць іх будзе спецыяльны бібліятэкар. І што тут гаварыць, палепшацца ўмовы працы з дарослымі. Для іх паставім зашклёную шафу з часопісамі і газетамі, некалькі столікаў з крэсламі, каб чытач мог дакладней разглядзець каталог ці кніжку.

— Таварыш Чыквін, скажыце, калі ласка, як выглядае справа пакупкі кніжак у бібліятэку?

— Зразумела, не купляем усіх навінак кніжнага рынку, бо гэта і немагчыма. Але ў мінулым годзе купілі 1100 кніжак, калі ў 1964 г. толькі 464.

— З чым гэта звязана?

— Перад усім, трэба сказаць, што больш дбайна да гэтага аднесліся як павятовая рада, якая прызначыла дадаткова 80 тыс. зл., так і аддзел культуры ВРН, які даў 30 тыс. зл.

— Якімі вынікамі вы закончылі 1965 год?

— Чытачоў у нас налічвалася 1531 чалавек. Тут ёсць узрост, але больш нармальны, не спецыяльна захаплюючы. Колькасць пазычаных кніжак узрасла на 1200 і выносіць 30 760 за год. На 1000 узрасла колькасць пазычанняў папулярна-навуковай літаратуры. Звязана гэта, па-мойму, з прапагандай гэтай кніжкі, якую праводзіць кожная наша бібліятэка ў павеце рознымі формамі. Штораз больш нашыя чытачы карыстаюцца такой формай працы нашай бібліятэкі, як міжбібліятэчны абмен. Гэта адбываецца так. Камусьці патрэбная кніжка, якой у нашай бібліятэцы няма. Тады мы звяртаемся да Ваяводскай, а як трэба, дык і да Нарадовай Бібліятэкі ў Варшаве і такую кніжку мы атрымоўваем для акрэсленага выкарыстання чытачу. У 1965 годзе мы мелі 109 такіх абменаў.

— А як выглядае чытальніцтва беларускай кніжкі ў г. Бельску?

— Дык нарэшце вы дакрануліся да найбольш чулага месца. Я адразу хацеў пра гэта гаварыць. Проста мы беларускіх кніжак не купляем з той прычыны, што ў кнігарнях няма чаго купляць. А калі часамі нешта паявіцца, дык гэта толькі «разынак». Гэта асноўная прычына, што чытачоў беларускага слова ў горадзе не надта многа. У мінулым годзе мелася толькі 214 пазычанняў. Дык вось бачыце, мы хацелі б купляць, людзі чыталі б, але, на жаль, няма чаго купляць.

Шчыра дзякую за размову. А можа хто-небудзь і гэтай справай зацікавіцца?

А. Карпюк

Яго строгая павага кожнага зб'е з панталыку, нават найбольш крыклівага кліента, які ў канцы здзівіцца Віктаравым іконным спакоем. Сціхне. Калі кліент сціхне і пачне гаварыць разумна, тады Віктар бярэцца за справу.

Аднак не заўсёды Віктару ўдаецца спакой. Учора адзін кліент прынёс сякеру на Віктара... Праўдападобна, быў гэта не кліент, але рэферэнт Ваяводскага аддзела сельскай гаспадаркі, даведзены да белай гарачкі Віктаравымі артыкуламі аб нашай гаспадарцы.

Зусім іншыя справы круцяцца каля стала Аляксея Карпюка. Алёша, хлопец з Зубава (Бельскі павет) — ён вельмі даравітая штука ў справах беларускага школьніцтва; асабліва, у тых справах, дзе трэба выціскаць пот са спінаў беластоцкіх начальнікаў.

Выкрыў я вось такую пагаворку:

— Дзе куратар не можа, там Алёша паможа!

Ёсць такі пакой у «Ніве», абазначаны ён нумарам 20-ым, куды ідуць усе, як кліенты: і Віктар, і Алёша, і Міхась, і Валодзя (менш адважна), і Вера (больш адважна), і Ніна. Гэты пакой — святая святых рэдакцыі «Ніва». Тут няма моцных!

За гэтымі дзвярыма з чорнаю дваццаткаю працуе, пераважна ціха працуе, галоўная машынерыя «Нівы». Гэта значыць, галоўны рэдактар Георгій Валкавыцкі, рэдактар — стыліст Ліда Верабей і мастак — графік Тэрэса Бэйнаровіч. Часамі тут у тэлефоннай трубцы пачуеш далікатны - далікатненькі галасок карэктаркі Валі Жэшка (былой Нікіцюк з в. Мокрае пад Бельскам). Але Валя далёка ад «Нівы», у далёкім будынку далёкай друкарні. І рэдка калі ўбачыш яе ў вочы.

А тут як тут Ліда і яе падгалісты аловак, які штораз штосьці нядобрае знаходзіць у тваім артыкуле. Асабліва шмат нядобрага знаходзіцца ў артыкулах пра Бельск, бо Ліда з Бельска.

Чыстая роспач, бо нядобрае якраз тое, што здавалася найлепшае!

Тым часам Тэрэска, як за фронтам, размяшчае артыкулы, інфармацыі і здымкі на макетах будучага нумара «Нівы».

І раптам адзываецца яна:

— Эй, Сакраце, скараці свой артыкул напалову, бо не месціцца ў «Ніве»...

Я прытвараюся, што не дачуваю — што аглох і грып маю.

Часамі дзіўна, як гэта Ліда з Тэрэскаю не баяцца сядзець у дваццатым пакоі, якому пастаянна пагражае штурмавая атака рэдактараў, раз'ятраных скарочанымі артыкуламі і ...заробкамі. Калі да такога чагосьці не дайшло, гэта несумненная заслуга Георгія Валкавыцкага, «галоўнага» «Нівы». Зрэшты, між намі кажучы, не такі ён страшны як здаецца гледзячы на яго лясунскі рост. Яго рост гамуе запальчывых, а яго лясунскі характар мае сілу пушчанскага леку для нервовых.

І зноў згода.

А, каб залагодзіць сваю прыкрую запальчывасць я еду ў Белавежу і пішу рэпартаж аб зімовым характве зімовай Белавежы. «Галоўны», убачыўшы такі рэпартаж, з месца выбачае ўсё: яму, белавежаўскаму лесуну, Белавежа перад усім!

Шкада, што чалавек не можа нарадзіцца адразу ў некалькіх месцах. Шкада... бо часта пісаць аб адной Белавежы не выпадае.

Аднак з часам «галоўны» пачынае падазраваць мяне ў падхалімстве. І мая запальчывасць робіцца больш прыдатнай «Ніве».

Скажуць:

— Паедзь, Сакраце, апішы п'яніц і круцялёў.

— Паедзь, Сакраце, апішы хуліганаў.

Еду — бо не магу прызнацца, што дрыжу цэлы; бо скажуць: у рэдакцыі гарланіць адважны, а хулігана гатоў у руку пацалаваць...

Еду!..

Напісаў той жа — **САКРАТ ЯНОВІЧ**

СЯДАЙЦЕ, ЕДЗЕМ

Хто хоча, школьнікі, у Чэхаславакію?

Святкуем 1000 год нашай Дзяржавы. Факт гэты падказвае нам мажлівасць пашырэння экскурсій і па-за краіну, да чэхаславацкіх суседзяў, якія таксама багаты гісторыяй, памятнікамі старадаўнасці.

Таму ў рамах вялікай культурна-асветнай акцыі «Сядайце, едзем», арганізуем у маі і чэрвені цыкл экскурсій для школьнай моладзі ў Аcтраву і Апавы на Маравах у Чэхаславакіі. Разам адзначым 1000 год узаемных кантактаў польска-чэхаславацкіх.

Удзельнікі экскурсій пабачаць сярэднюю Чэхаславакію — прыгожыя Маравы, слаўныя старымі палацамі, лясістымі ўзгоркамі, ураджайнымі лёсамі і выдабыццём вугалю.

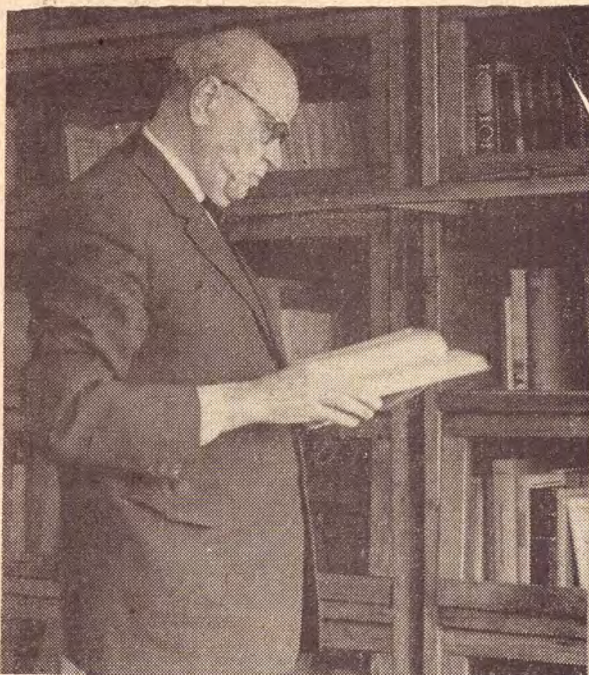
Сталіца Мараў — Астрава — адзін з важнейшых прамысловых цэнтраў Чэхаславакіі.

У Градцы на Апаўскім Слёнску моладзь убачыць прыгожы забытковы замак у якім у 965 годзе дайшло да сустрэчы вясельнікаў прынцэсы Дамброўкі з пасланцамі польскага князя Мешка. Праз Градзец вялі тады найкарацейшая траса з Прагі ў Гнезна. Тут, для памяці гэтага факту, на замку ў Градцы вісіць памятная дошка на польскай і чэшскай мовах.

Калі дырэкцыя школ захоча, мы арганізуем наведванне фабрык, сельскіх гаспадарак, пабыўкі ў тэатры.

(Працяг на стар. 7)

КАНДРАТ КРАПІВА

Уласная бібліятэка пісьменніка.

Вялікі жыццёвы і творчы шлях прайшоў вядомы беларускі сатырык, байкапісец і драматург Кандрат Крапіва. 5 сакавіка 1966 года яму канчаецца 70 гадоў.

Упершыню яго вершы паявіліся ў газеце «Савецкая Беларусь» у снежні 1922 года.

Тады К. Крапіва толькі пачынаў літаратурную дзейнасць. і толькі падпісчыкі газеты. дзе ён друкаваўся. былі знаёмы з яго першымі паэтычнымі вопытамі. А і сам К. Крапіва наўрад ці мог тады падумаць што гумарыстычныя вершы. фельетоны і байкі. якія ён, па свайму прызнанню, пісаў «так. як гаварыў дома, у вёсцы», спадабаюцца шырокай чытальніцкай масе. што яму суджана разам з Янкам Купалам і Якубам Коласам стацца адным з зачынальнікаў беларускай літаратуры.

Прайшло зусім нямнога часу. і яго кнігі «Крапіва» «Байкі» ведала ўжо ўся Беларусь.

Пройдуць дзесяцігоддзі, а шматлікія з яго ранніх твораў будуць жыць у народзе і па-ранейшаму выклікаць у людзей смех.

Каму ў Беларусі не вядомы зараз «Плеткары», «Цёткам навука».«Вол і Авадзень», «Дзед і Баба». «Сука ў збане». «Мандат», «Дыпламаваны Баран», «Дэкрэт», «Сава, Асёл ды Сонца», «Жаба ў калясіне», «Махальнік Іваноў» і іншыя творы сатырыка?

Асаблівы поспех выпаў на долю баек. К. Крапіва стварыў у беларускай літаратуры самабытную байку, наватарскі характар якой адзначалі ўжо многія даследчыкі. Чэшскі літаратуразнавец І. Румлер, напрыклад, гаварыў аб яго творах. апублікаваных у пражскім выданні анталогіі «Паэты Беларусі» (1955 г.), што яны выходзяць далёка за межы традыцыйнага разумення байкавага жанра. «Крапіва, — пісаў ён, — адкідае дыдактыку і ўводзіць у байку новыя апавядальныя, драматычныя, сатырычныя і лірычныя элементы».

У К. Крапівы байка стала незвычайна «ўмяшчальнай» формай рэалістычнага адлюстравання жыцця. яго адмоўных бакоў, паасобных чалавечых недахопаў і заган.

Пісаў К. Крапіва так, каб яго добра разумелі шырокія масы чытачоў. У яго байках не сустрэнеш адцягненых алегорый і нуднага маралізавання. Сатырык рысаваў каларытныя сцэны жыцця. ствараў характары. якія выкрываліся ў рэальных абставінах. у дзейнасці. у вострых сутычках супрацьлеглых поглядаў, імкненняў, маральных прынцыпаў.

І бадай што самай прывабнай рысай яго баек з'яўляецца крылатасць. трапнасць. Гэта — творы. якія ўвабралі ў сябе мудрасць і непаўторны гумар народа. У сваю чаргу шматлікія афарызмы аўтара пайшлі ў народ, сталі прыказкамі. Як натуральна. лаканічна. трапна гучаць. напрыклад, такія афарызмы байкапісца: «Аднак жа. як свінню не кліч, яе заўсёды выдасць лыч!», «Бывае іншы раз і з нашым братам, што галаву замяняюць мандатам»; «Другі баран — ні «бэ», ні «мя», а любіць гучнае імя»; «Каб сонца засланіць — вушэй аслiных мала» і шмат іншых.

Творчую дзейнасць К. Крапіва пачаў у сталым узросце. маючы вялікі жыццёвы вопыт. Да таго, як узяцца за пяро, ён добра пазнаў сялянскую працу і працу чорнарабочага на цагельні, настаўнічаў у пачатковай школе. паспрабаваў у час імперыялістычнай вайны акопнае жыццё на румынскім фронце. служыў у Чырвонай Арміі.

У рэдакцыю «Савецкай Беларусі» са сваімі першымі вершамі К. Крапіва прыходзіў апрануты яшчэ ў форму чырвонага камандзіра. Ён многа перажыў. у яго было што сказаць людзям, быў свой пункт погляду на разнастайныя з'явы і падзеі.

Шматграннасць таленту К. Крапівы праявілася яшчэ ў дваццатыя гады. калі ён выступаў пераважна як сатырык і па-майстэрску выкарыстаў усялякія жанры сатырычнага пісьма — ад частушкі і эпіграмы да фантастычнай паэмы — байкі, усе сродкі смеху — ад мяккай іранічнай усмешкі да гнеўнага нічым не стрыманага сарказму.

Пазней. у празаічных і асабліва ў драматычных творах, паўней раскрываюцца і іншыя грані яго таленту, уменне аналітычна адлюстроўваць жыццё. даследваць яго глыбінныя працэсы, ствараць рэалістычныя мастацкія тыпы.

Ва ўсім бляску аналітычнае майстэрства К. Крапівы праявілася ў драматургіі.

К. Крапіва — адзін з буйнейшых савецкіх драматургаў. Яго п'есы набылі шырокую папулярнасць не толькі ў Беларусі, яны ставіліся на сцэне шматлікіх тэатраў Савецкага Саюза. Спектаклі па яго п'есах бачылі і зарубежныя гледачы (Польшча, ГДР і іншыя краіны).

Пяру К. Крапівы належыць дзесяць п'ес. У большасці выпадкаў гэта творы маштабныя, якія закранаюць сур'ёзныя грамадскія праблемы, раскрываюць складаныя жыццёвыя канфлікты, глыбока даследваюць унутраны свет людзей.

Ствараліся драмы і камедыі К. Крапівы на сучасным. востра актуальным матэрыяле, рашалі праблемы. якія асабліва хвалявалі савецкага чалавека. дзякуючы чаму ставаліся выдатнай з'явай духоўнага жыцця свайго часу.

На сучасным матэрыяле паўстала выдатная сатырычная камедыя К. Крапівы «Хто смяецца апошнім» (1939 г.) — твор вялікага грамадскага гучання, палітычна востры і злабадзённы. па-сапраўднаму вясёлы і дасціпны. Гэта адна з лепшых камедый у савецкай літаратуры. Яе аўтар удастоены Дзяржаўнай прэміі.

У камедыі «Хто смяецца апошнім» бязлітасна выкрываюцца подласць. кар'ерызм, двурушніцтва і баязлівасць. Драматург стварыў яркія сатырычныя вобразы невука і прайдзісвета Гарлахвацкага і кар'ерыста-паклёпніка Зёлкіна, якія сталіся агульнымі імёнамі. незвычайна жывы вобраз добрага, але няўпэўненага. баязлівага інтэлігента Тулягі і шэраг іншых каларытных чалавечых вобразаў.

Іншыя п'есы К. Крапівы таксама прысвечаны важным з'явам і падзеям у жыцці народа. у іх адлюстраваны самабытныя і непаўторныя народныя характары.

У пасляваенныя гады разгарнулася плённая навуковая дзейнасць К. Крапівы. Вось ужо амаль дваццаць гадоў працуе ён у Акадэміі навук БССР. Зараз К. Крапіва з'яўляецца віцэ-прэзідэнтам акадэміі. Многа зрабіў пісьменнік-акадэмік для развіцця беларускага мовазнаўства, апублікаваў шэраг навуковых прац па праблемах беларускай мовы, прымаў удзел у стварэнні слоўнікаў.

Разнастайная літаратурная, навуковая і грамадская дзейнасць К. Крапівы — прыклад сумленнага, самаадданага служэння народу. У 1956 годзе Кандрату Крапіве прысвоена званне народнага пісьменніка Беларусі. Гэта доказ прызнання народам яго вялікіх заслуг у развіцці беларускай нацыянальнай культуры.

ЯНКА КАЗЕКА

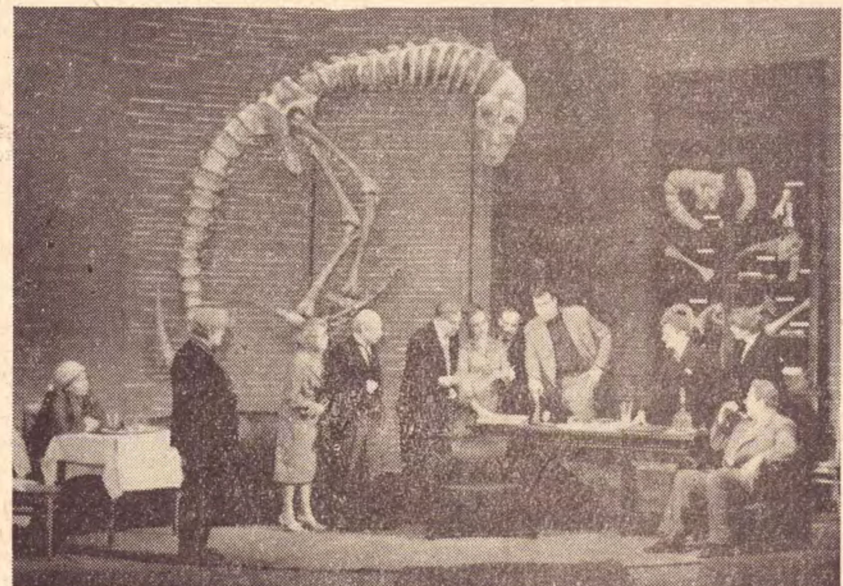
Фота: В. Казлова

Кандрат Крапіва са сваімі ўнукамі Ленай і Колем.

Некаторыя творы пісьменніка К. Крапівы.

Фінал спектакля «Хто смяецца апошнім».

•аляксей карпюк•

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

У лагер прыбываем першыя. Ужо віднее. Ля вогнішча пуста. Толькі пад кустом трымаецца за веласіпед і вінавата ўсміхаецца валілскі Вася Курцэвіч, з якім мы некалі ўцякалі за мяжу. На багажніку — тоўстая торба, на Васі — рамяні, вопратка падагнана, быццам Курцэвіч сабраўся ў падарожжа вакол свету.

— Алёшка, я да цябе назусім...

Нямею. У майго сябра вялікая блізарукасць. З-за яе мы і трапілі калісьці польскім пагранічнікам: Васіль пайшоў на разведку, налез на патрулёў. З таго часу блізарукасць развілася яшчэ болей. Цяпер нават у акулярах Вася нібы сляпы. Навошта ў лесе нам інвалід? У Валілах карысці прынясе болей, трэба яго адправіць назад!

— Ты пытаў у каго дазволу? Хто цябе адпусціў сюды?

— Хопіць і там сваіх, не бойся!.. Дарэчы, хлопцы прысылаюць табе графік руху паяздоў, каб болей паражнякоў не пускалі... — задобрывае і падае вялізны аркуш ватмана.

Чорт, такая ж самая папера вісела ў Саколі на сцяне. Не падумаў, што можа быць карысная.

Васіль яшчэ хваліцца гранатай — лімонкай; у ёй замест узрывацеля тырчыць дзеравяны шпень.

— Вінтоўкі не раздабыў, захапіў яе...

— Можаш дзецям аддаць, каб гулялі! Турыст, збірайся дамоў!

195

— Няхай бу-удзе! — заступаюцца хлопцы.

— Малайчына, Вася! Вінтоўку дадзім, іх цяпер у нас да д'ябла!

Поспехі мінулага дня настроілі мяне на дабрадушны лад, не магу пярэчыць. Зрэшты, чаму Васіля і не прыняць? У Валілах і праўда болей, чым трэба!..

Курцэвіч ужо не лічыць патрэбным гаварыць са мной, апавядае сваім валілцам навіны, тыя адвязваюць з багажніка торбу. Ужо пайшлі па руках белыя коржыкі...

Старыя людзі з беластоцкай групы даўно пападалі на мох і пазасыналі. Затое ў моладзі якраз абудзілася другое дыханне. Не хочацца спаць і мне. Не ведаю, чым заняцца. А тут яшчэ хлопцы прыстаюць:

— Камандзір, што нам рабіць?

— Давай работу!

— Спаць лягайце!

— Выспімся яшчэ!

— Мо начнём дабываць тол? — успамінаю.

— У-у-у!

— Не паразрывае нас?

— Пакажы хоць, як гэта робіцца!

Я і сам ведаю толькі прыблізна. У снарадзе — галоўка ўзрывацеля. Яе адкручваюць, са снарада нейкім чынам дастаюць гэты самы тол. Неасцярожны рух, снарад узарвецца. і лепш не думаць, што тады будзе з табой! На галоўцы спецыяльныя дзірачкі для ключа, якім узрывацель адкручваюць. Адкуль у нас можа быць такі ключ? Колькі самаробных піратэхнікаў паразрывала гэтак у навакольных лясах!..

— Я пакажу! — гаворыць Смірноў і накіроўваецца да пірамід.

196

Утвараецца кола насцярожаных партызан. Былы прапаршчык бярэ сталёвую балванку між калень. у дзірку пад вуглом устаўляе канец шомпала. лёгка стукае і... галоўка падаецца! Яшчэ раз б'е па шомпалу, яшчэ! Цяпер узрывацель адкручвае пальцамі, шпурляе яго далёка ў кусты, уздыхае.

— Глядзіце сюды! — паказвае на дзірку ў снарадзе, дзе відаць жоўтую сарцавіну чысценькага толу. — Цяпер яго можна адтуль выкалупаць чым-небудзь вострым!.. — сціпла канчае свой інструктаж Смірноў, выцірае ўспатнелы ад напружання лоб.

— Глу-упства! — зухавата крычаць хлопцы, хапаюць па снараду. пачынаюць іх асядлоўваць.

Ледзь прымушаю іх ісці далей ад лагера, каб не нарабіць бяды.

— А што з маім толам? — крыўдзіцца Люба. — Навошта я дурыла Навасёлава?

Вінавата маўчу.

— Давайце сходзім і ўзарвём поезд! — прапаноўвае Кардаш.

І мне гэта падабаецца.

— Думаеш, так лёгка цяпер яго ўзарвеш?

— Я ведаю. дзе ніхто ноччу не дзяжурыць на пуці!

Па вачах бачу, што Сашка і праўда ведае.

— Валяй з імі сам. — заяўляе Косця. — Я ўжо ног не магу валачы. Пабуду ў лагеры.

Люба і Кардаш — надзейныя. Можна ім даць да кампаніі Яроцкага. Нельга мне ўсюды лезці самому, трэба больш давяраць людзям... Але не магу справіцца са спакусай. Пераконваю сябе, быццам не маю права на небяспечную справу пасылаць адных, збіраюся і я. Траіх вырушаем у паход.

ПРАЦЯГ БУДЗЕ

197

ТРЫБУНА чытачоў

Шклянка гарачага малака

Вучні пачатковай школы ў Катлах ад лістапада мінулага года п'юць гарачую каву з малаком. Калі Кураторыум у Беластоку і «Беластоцкая Газета» выступіла з заклікам да настаўнікаў і бацькоўскіх камітэтаў, каб вучню даць у школе шклянку гарачага малака, сярод настаўнікаў меркавалася гэтая справа аб магчымасці правядзення яе ў сваёй школе. Дыскусія з бацькамі на сходзе таксама не дала цікавых вынікаў. Праўда з'яўляецца праўдай. Моладзь не мае выгад, кругом цесна. Школа месціцца ў сваім і прыватным будынку, дзе два пакоі маюць плошчы дваццаць пяць квадратных метраў. Нягледзячы на ўсе нявыгады як эксперымент сарганізавала настаўніца школы Лідзія Жужаль для вучняў I—III класаў і некаторым кл. IV—V, якія маюць далекавата да школы (як, напрыклад, з вёскі Сабутка). З дапамогай прыйшла і Зося Серада, гаспадыня прыватнага будынка школы. Згадзілася кожны дзень варыць каву за невялікую адплату.

Эксперымент удаўся. Дзеці п'юць каву з вялікім смакам. Маці не раз наракалі, што рана дзеці іх не хочуць дома снедаць, ідуць у школу галодныя. У нас у школе вучні п'юць, а пры тым з'ядаюць добрую лусту хлеба ці пірага з каларычнай памазкай. За дзесяць злотых у месяц, гэта зусім добра. А што прабегаўшыся, цёпленькае і салодкае забулькае ў жывоціках, гэта за ўсё прыямнейшае. На жаль, нельга ўсім вучням зрабіць гэтага. Патрэбны чалавек ... абслугоўвання, а перад усім асобнае і да гэтага абсталяванае памяшканне. Цяпер ролю гаспадыні заступаюць вучаніцы — гарцэркі VI — VII класаў, трымаючы дзяжурствы пры снеданні.

Сцяпан Жужаль
Катлы

ПРЫЯЗДЖАЙЦЕ ДА НАС ЧАСЦЕЙ

Вялікая, прасторная школьная зала чуць змагла змясціць усіх гледачоў. Сабралася шмат людзей не толькі з Альхоўкі, але і з многіх адлеглых навакольных вёсак. І хаця на дварэ трашчаў лютаўскі мароз, людзі аднак прыйшлі паслухаць свайго роднага, беларускага слова. А гэта сведчыць яшчэ і аб тым, якую папулярнасць здабыла сабе беларуская эстрада.

Канцэрт пачаўся ў 17 гадзін. Сотні пар вачэй з зацікаўленнем сачыла кожны пункт праграмы. А трэба адзначыць, што праграма «Лявоніхі» была цікавая, і таму кожны яе нумар быў ўзнагароджаны бурнымі апладысментамі.

Асабліва падабаліся ўсім песні ў выкананні салістаў эстрады Любы Сахарчук і Мікалая Міхалюка, якія сапраўды краналі сэрца гледачоў. А песні ў выкананні Аліцыі Дулевіч і Янкі Блізнюка надоўга засталіся ў памяці ўсіх прысутных на канцэрце. Заслужыла таксама на пахвалу танцавальная пара, якая па-мастацку вывязалася са свайго задання. Словы шчырай падзякі належацца і акампаніятару эстрады Вайцеху Кенінгу, які дасканала іграе. Удаўся і Янка Крупа ў ролі канферансье.

Калі на заканчэнне загучала песня «Бывайце здаровы», людзі неахвотна пакідалі залу. Шкада было расставацца з беларускай эстрадай. З усіх бакоў чуліся галасы аднавяскоўцоў: «Прыязджайце да нас часцей».

Юрка Скепка
Альхоўка

АБ ПОСПЕХАХ І НЕДАХОПАХ

Навакорніна — гэта адна з большых вёсак на Гайнаўшчыне. Налічвае яна 150 гаспадароў. Некаторыя з іх у час апошняй вайны пагарэлі. Калі скончылася вайна, людзі цвёрда ўзяліся за работу. Пасля таго, як ў вёсцы зрабілі калёніі, жыццё людзей стала хутка паляпшацца. У сялян паявілася многа розных сельскагаспадарчых машын. У 1957 годзе дзяржава правяла электрычнае святло. Людзі пачалі купляць электрычныя радыёпрыёмнікі, рухавікі, шрутоўнікі. Ад 1959 года ў вёсцы існуе сельскагаспадарчы гурток, які мае тры трактары з поўнымі камплектнымі машынамі і тры малацільныя агрэгаты. У 1964 годзе пабудавалі новую краму і купілі тэлевізар, а ў чэрвені 1965 года была аддадзена ў карыстанне малачарня. Але не толькі поспехі, ёсць у вёсцы і недахопы.

Асноўным клопатам сялян з Навакорніна з'яўляецца цесны школьны будынак. Быў ён пабудаваны яшчэ перад вайною і на той час быў зусім дастатковым. Зараз аднак дзеці ў ім не змяшчаюцца, і школьныя ўлады вымушаны наймаць у гаспадароў памяшканні на школьныя залы. Другім клопатам гаспадароў з Навакорніна з'яўляецца тое, што няма святліцы і няма дзе правесці вольных хвілін. Вёска даволі вялікая моладзі многа, але нічога не робіцца, няма ніякай арганізацыі, якая аб'яднала б моладзь і заахвоціла да працы. Летам сярод сялян была гутарка, каб залажыць супрацьпажарную каманду і пабудаваць басейн. Але, на жаль, на гутарцы толькі кончылася. А шкада.

Я. М.
Навакорніна

Хто хоча, школьнікі, у Чэхаславакію?

(Працяг са стар. .5)

Тыднёвы кошт пабыўкі ў Чэхаславакіі каля 790 зл. У гэтую цану ўваходзіць: пашпарт, праезд з Варшавы скорым поездам II кл. (даезд з Беластока ў Варшаву — звычайным), начлегі, ежа, уваходы ў забытковыя аб'екты, праваднік і інш.

На кожную 40-асабовую групу прызначаем адно бясплатнае месца — для арганізатара экскурсіі з данай школы. Апрача таго ў кожнай групе могуць прыняць удзел 2 дарослыя асобы з настаўнікаў. Плата ад асобы каля 900 зл.

Акрамя вышэйшага, удзельнікі экскурсій могуць выменіць на дробныя ўласныя пакупкі да 577 зл. на 300 карон. Кожны вучань таксама зможа выmяняць у Чэхаславакіі 150 зл. на 92 кароны.

Заказы на экскурсіі прымаюць да 25 сакавіка (25. III.) пункты «Грамады». Для нашай тэрыторыі адрас «Грамады»: Беласток, вул. Варшаўская 38. тэль. 24-70.

Арганізатары

КІНО

Праграма на 8—13. III. 1966 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Futrzany gang" (angl.), 8—9. „Umarli milczą" I s. (NRD), 10—11. „Umarli milczą" II s. (NRD), 12—13.

Кляшчэлі
„Człowiek, który stchórzył" (holenderski), 8—9. „Znowu Max Linder" (franc.), 10—11. „Pingwin" (polski), 12—13.

Дубіны
„Spotkali się w pociągu" (radziecki), „Ach te dzieci" (radz.), 12—13.

Нарва
„Mansarda" (polski), „Irena do domu" (polski), 9—13.

Нараўка
„Profesorek" (franc.), „Bracia" (bułg.), 9—13.

Чыжы
„Przemytnik z Piemontu" (francuski), „Ostatni świadek" (NRD), 9—13.

Дубічы Царкоўныя
„Człowiek zza biurka" (włoski), „Judex albo zbrodnia ukarana" (franc.), 9—13.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„O życie dla Ruth" (ang.), „Czapajew" (radz.), 9—13.

Орля
„Dwie strony medalu" (angl.), „Jest taki chłopak" (węg.), 9—13.

Райск
„Nieletni świadek" (angl.), „Pięciu" (polski), 9—13.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Testament uczonego" (radz.), 8—10. „Olbrzym" (USA), 11—13.

Міхалова
„Wyższa zasada" (czeski), 8—9. „Jesienny dzień" (wietnamski), 10—11. „Wir" (węgierski), 12—13.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Na szlaku Australii" (radz.), 8—9. „Perła" (meksykański), 10—11. „Koniec naszego świata" (polski), 12—13.

Мілейчыцы
„Wraki" (polski), 8—9. „Lek" (czeski), 10—11. „Inspektor i noc" (bułg.), 12—13.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Torreador" (meksykański), 8—9. „Okres próbny" (radz.), 10—11. „Salto" (polski), 12—13.

Шудзялава
„Piąty wydział" (czeski), „Romeo, Julia i ciemność" (czeski), 9—13.

Сідра
„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.), 8—9. „Kosmos wzywa" (radz.), 10—11. „Szalone wakacje" (jugosł.), 12—13.

Сухаволя
„Ojciec żołnierza" (radz.), 12—13.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Prawo i pięść" (polski), „Skowronek" (rumuński), 9—13.

Ліпск
„Człowiek I-go stulecia" (czeski), „Prawo i pięść" (polski), 9—13.

НЕ ШАНУЮЦЬ

У канцы 1965 года ўлады дарожнага руху, беручы пад увагу нараканні пасажыраў, пабудавалі пачакальню ў Храбалах. Гэта вялікая выгода для падарожных. На жаль, знайшліся ў Храбалах несумленныя людзі. У пачакальні абарвалі столь, якая была зроблена з пільсні. На сценах поўна карыкатур нарысаваных хуліганамі. Многа павыпісваных нецэнзурных слоў. Вось такія парадкі. Значыць, непатрэбны будынак пачакальні. Навошта тут яго будавалі? Сорамна за людзей.

Янка
Бельскі павет

МАТАРЫЗАЦЫЯ Ў ВЁСЦЫ РАЙСК

У вёсцы Райск арганізатарам курсаў язды на матацыклах з'яўляецца Антон Главадскі. Ужо 4 разы сарганізаваў курсы, якія закончыла больш як 120 чалавек. На курсы хадзілі людзі не толькі са сваёй але і з суседніх вёсак. Пасля атрымання дазволу на язду матацыклам кожны стараецца купіць сабе матацыкл. У Райску ўжо гаспадары маюць 40 матацыклаў. Некаторыя плануюць купіць вясной.

Хведар Шымански
Райск

Дарожнае «жніво»

На гэты раз абмяжуемся толькі да Бельскага павета і падаем даныя, якія паходзяць з Інспектарата дарожнага руху МО ў Бельску.

КОЛЬКІ?

У мінулым годзе органы міліцыі налічылі:
— 34 дарожныя выпадкі.
Пры гэтым:
— 4 забітых,
— 24 раненых,
— 15 цяжка раненых.

ПРЫЧЫНЫ

— 14 выпадкаў — п'янства
— 5 — хуткая язда
— 5 — няправільнае апярэджванне і абмінанне
— 10 — іншыя прычыны (напр. дзеці без апекі).

НАЙБОЛЬШ НЕБЯСПЕЧНЫМ...

...з'яўляецца п'янства, але паважнай небяспекай з'яўляецца таксама хуткая язда і няправільнае апярэджванне і абмінанне. Найбольш небяспечныя матацыклісты. Непакоіць таксама ўзрост дарожных выпадкаў, зробленых шафёрамі грузавікоў (у 1964 г. — 3, а ў 1965 г. — 16 выпадкаў). Найменш правіняюцца шафёры легкавых машын.

Міліцыйны кантроль у Бельскім павеце выявіў 2 737 дарожных злачынцаў.

Паводле назіранняў міліцыі найбольш п'яных ездзіць у час царкоўных фэстаў і таму міліцыя на гэта зверне асаблівую ўвагу ў 1966 г.

ПРАФІЛАКТЫКА

У мінулым годзе перад сезонам Інспектарат дарожнага руху МО ў Бельску арганізаваў у кожнай ГРН сустрэчы з матацыклістамі. Тут прысутныя міліцыянеры выяснілі найбольш няясныя справы. Перш за ўсё, за што будуць караць, а за што не будуць.

НАМ...

...здаецца, што прафілактыка — справа вельмі важная. І прафілактыка не толькі з боку міліцыі, але ўсіх арганізацый і ўсяго грамадства. Культура язды — гэта таксама культура народа. (ак)

ЛАПУХОЎСКІ СЕЛЬГАСГУРТОК

Вёска Лапухоўка, Гайнаўскага павета, што ў грамадзе Ласінка, знаходзіцца паміж вёскамі Тынявічы Вялікія і Катлоўкай. Ад верасня 1965 года існуе тут сельскагаспадарчы гурток. Да яго належыць большая частка вёскі. У 1966 годзе пабольшыўся ён членамі з вёскі Катлоўка. Прэзасам сельскагаспадарчага гуртка з'яўляецца Мікалай Кандрацюк, які найбольш клапоціцца пра гурток. На 1966 год запланавалі гуртоўцы купіць два трактары з патрэбнымі прыладамі і пабудаваць гараж.

Лідзія Ракоўская
Лапухоўка

ВЯСКОВЫЯ ГАРМАНІСТЫ

Не кожны можа мець такі талент да музыкі, як Міхась Пашка і Валодзя Мінко з вёскі Ласінка. Гэтых музыкантаў паважае ўся акаліца. Яны іграюць усе новыя і прыгожыя танцы.

Да таго Міхась адначасова мае вельмі прыгожы голас. Валодзя і Міхась часта іграюць для БГКТ.

Мікола Ялінік
Навіны

ЦЯПЕР ІНАКШ

Малако з вёскі Відава давозіцца ў злеўню ў Бельск Падляшскі. Да гэтай зімы малако вазілі ў злеўню ўсе гаспадары па чарзе. Было гэта нявыгадна, таму, што кожны гаспадар вёз у іншую пару. Адзін вёз вельмі рана, другі часамі перад абедам. Нядаўна гаспадары надумаліся выбраць аднаго гаспадара, які вазіць будзе малако сам. На такога «вазаку» выбралі Івана Міхалевіча. Іван Міхалевіч штодзень у той самы час збірае малако і вязе ў злеўню. На просьбу гаспадароў ён прывозіць маслянку, сыроватку і розныя пашы, а за гэтую работу яму плаціць малачарня. Гэты спосаб вельмі добры.

Іван Ігнатовіч
Відава

Сучасная жанчына

Як схуднець

Модны сілуэт сучаснай жанчыны: тонкая, стройная. І ў сувязі з гэтым атрымоўваем многа пісем з просьбай напісаць, што трэба есці, каб схуднець. Нядаўна я атрымала роспачны ліст ад Б. Л. з Сямяціцкага павета.

«Будучы цяжарнай я вельмі патаўсцела. Але ўжо тры месяцы пасля радоў, а я ўсё ж амаль такая тоўстая. Я гэта страшэнна перажываю: маю толькі 20 гадоў, а такая ўжо брыдкая! Цёшча мяне даглядае, корміць (таксама было і ў час цяжарнасці), кажа, што трэба многа малака дзіцяці. Я проста ў роспачы! Што рабіць?»

Наогул старэйшыя жанчыны лічаць, што ў час кармлення дзіцяці грудным малаком трэба вельмі многа есці. Добра яны ведаюць, што адна жанчына пасля радоў худнее, а другая наадварот — таўсцее. Справа не ў тым, **колькі** есці, а **што** есці. І ў выпадку чытачкі з Сямяціцкага павета трэба як найхутчэй перастаць слухаць цёшчы, а ўзяцца за больш рацыянальныя прадукты. Няпраўдай з'яўляецца тое, што маці, якая корміць дзіця грудным малаком, павінна есці за дваіх, што павінна піць вельмі многа гарбаты з малаком (баваркі) і есці найсмачнейшыя і найтлусцейшыя кавалачкі, бо інакш страціць малако. Маці, якая корміць дзіця грудным малаком, павінна харчавацца **рацыянальна:** піць свежае малако (1 літр або і больш), есці тварог, агародніну. Піць усялякай вадкасці трэба як найменш. А ўжо піва, нават цёмнае, не мае ніякага ўплыву на пабольшанне малака ў грудзях. Тлустае мяса, а таксама ўсялякія тлушчы трэба пакінуць есці. Пры гэтым усім добра яшчэ прымяняць гімнастыку.

Аксіння

Сардэчныя тайны

ДАРАГОЕ СЭРЦАЙКА!

Маю 19 год і вось што ўжо спаткала мяне. Пару месяцаў таму я пазнаёміўся з дзяўчынай (яна мае 17 год) з Савецкага Саюза. Мы перапісваемся. Перапіска цікавая. Мы вельмі палюбілі адзін аднаго, аднак толькі з фотакартачак, бо не бачыліся яшчэ. Я думаю паехаць у водпуск у СССР і хачу з ёю сустрэцца. Яна таксама чакае нашага спаткання. Не ведаю, што з гэтага будзе. Я пакахаў яе вельмі, і не магу пра яе забыць. Сніцца яна мне ўночы, такая як на фатаграфіі.

Дарагое Сэрцайка, ці можна так аб ёй думаць, ці не? Чакаю тваёй парады.

МІЦЯ
з Беластоцкага пав

Дарагі Міця!

Сапраўды цяжка мне штосьці параіць у тваёй справе. Думаць пра яе напэўна ніхто табе не забароніць, тым больш, што мары аб гэтай дзяўчыне даюць табе вялікае задавальненне. І па-мойму найлепш будзе, калі паедзеш у водпуск у СССР і пры гэтай нагодзе сустрэнецеся. Мо і спадабаецеся сабе лепш, чым з фатаграфій, чаго і я вельмі вам жадаю. Пытаеш, ці што з гэтага будзе? Не ведаю, аб чым думаеш, але ў жыцці ўсялякае бывае, таму вельмі цяжка прадбачыць.

Жадаю ўсяго найлепшага

СЭРЦАЙКА

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23, Nr konta PKC 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458 Błk 683 D-3

ЛОПНЕШ АД СМЕХУ

Сустрэліся на вуліцы два знаёмыя.

— Скуль бяжыш, дружа? — пытаецца адзін з іх.

— З кіно. Дужа смешную камедыю глядзеў зараз. Абавязкова схадзі лопнуць са смеху можна...

— О, гэта добра! Тады я пашлю сёння ж вечарам у кіно сваю цёшчу.

КАНДРАТ КРАПІВА

ДЭКРЭТ

Байка

— Здароў, Максім!
Забыўся, брат, на нас зусім.
Расказвай, што чуваць.
— Браточак, не магу!
— Ты мо сюды адпачываць?
— Ды не, бягу!
Я жду бяды з усіх бакоў.
— А што з табою? Можа, не сакрэт?
— Ды ў цэнтры (чуў мо?) выдалі дэкрэт —
На мяса здаць усіх быкоў,
Якім мінула дзесяць год.
— Пастой... Прысядзь ды вытры пот...
Дык ты ж чаго падмазаў пяты?
— А мне ўжо, бачыш, дваццаць пяты,
Дык страх такі напаў, не ведаю, дзе дзецца.
— Не разумею я... То ты ж не бык, здаецца,
І не ўцякаць табе я моцна буду раіць.
— Яно то так, але ж — гады...
Каб не нажыць якой бяды.
Дэкрэты як у нас, часамі, разбіраюць?
Не разбяруцца, зловяць — чык,
Тады й даводзь, што ты не бык.

ЗВЫЧАЙ

У сям'і гэтай звычай гэты
Йдзе з пакалення ў пакаленне,
Што кожны мае чысты рукі,
А толькі чорнае сумленне.

Мітрафан Калыска

Крапіваю Міхась не апёкся, а брагаю апарыўся.

*

Міхасю пасля балю вельмі гарачая таўканіца смакуе.

*

Як Хведар едзе на рынак, то кіруе канём, а з рынку булан кіруе Хведарам.

*

Удалася б самагонка, каб мяне ля бочкі не накрылі.

*

Толік, ідучы бацькаўскім следам, трапіў у выцверазілаўку.

ВЕСЛАВА ЛУБКОЎСКАЯ

ЗЫЧЛІВАСЦЬ

(Гумарэска)

— Боршч без квасу? На свята? Таго і ў вайну не было!

Кінулася я да суседкі.

— Любая, пазыч шклянку квасу, бо сама не заквасіла, у прадаўшчыцы грып, апроч таго, усе магазіны ўжо зачынены...

Суседка развяла рукамі.

— Даражэнькая, з-пад зямлі для цябе дастала б, але ў самой няма. Заскочым да суседа.

У суседа таксама не было квасу, але ён вырашыў зрабіць аб'яву.

— У такой справе, — кажа, — ды ў такі дзень усе людзі добрай волі павінны...

Выйшаў ён на панадворак і гукаў, але без поспеху, бо дзверы пераважна былі зачынены. Хтосьці падаў думку, што праз радыё лепш пачуюць, і не мінула паўгадзіны, як быў перапынены канцэрт лёгкай музыкі і з рэпрадуктара панеслася:

«Увага, увага, перадаём спецыяльнае паведамленне. У пані Маліняк няма квасу для святочнага баршчу. Калі хто-небудзь ведае ці сам мае...»

Паведамленне перадалі двойчы, а потым пасыпаліся парады і аб'явы.

Некалькі чалавек прапанавалі стварыць фонд для закупкі квасу за валюту, і тут жа ў фонд паступіла два долары, сорак злотых і адна чэшская крона, зусім новенькая. А хто не даў сродкаў у фонд, праз радыё ці па тэлефоне выказалі мне пачуццё шчырай салідарнасці і віншаванні накшталт такіх:

«Мы — з Малінякамі», «Разам з Малінякамі б'ецца адным рытмам наша чулае сэрца!»

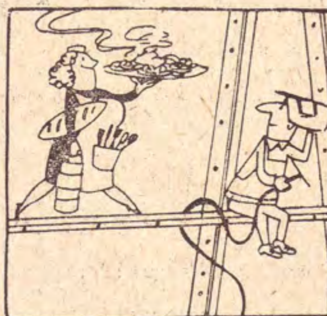
І сапраўды! Я сядзела за сталом, плачучы ад засмучэння, калі выявілася, што квас ёсць. Нейкі дзядок у Кутні заквасіў яго сабе на патрэбы сэрца і зараз прагне падзяліцца са мной у знак шчырай зычлівасці.

У той жа час, не зважаючы на снежную завіруху, у Кутню вылецеў самалёт. З самалёта, які ў Кутні не мог прызямліцца з-за адсутнасці там аэрадрома, выпрыгнуў парашутыст з пластмасавым збаночкам на квас. Тысяча спагадлівых рук падхапіла парашутыста і з напоўненым збаночкам панесла ў аўтамабіль, які, нягледзячы на галалёд, шчасліва завёз яго ў Познань. У Познані ўжо чакаў геліякаптэр. Праз дзве гадзіны пасля аб'явы па радыё прыстойны лётчык перадаў мне прыгожы збаночак (падарунак мясцовага гуртка Лігі Жанчын), поўны найлепшага квасу.

Боршч быў выратаваны. Я — таксама. Я нібыта падрасла і акрыяла ад людской зычлівасці. Свякруха пахваліла вячэру. Свята прайшло як найлепш.

З польскай мовы пераклаў **В. Ляшэвіч**

ОХ, ЖАНЧЫНЫ...

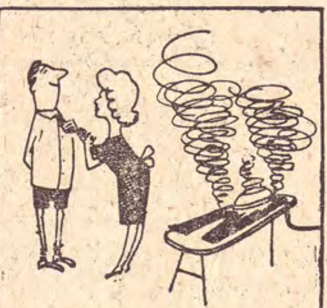
Клапатлівая.

Палахлівая.

Цярплівая.

Адважная.

ШТО

— Мама, ты ведаеш гэту вазу, якая пераходзіць у нашай сям'і з пакалення ў пакаленне?

— Так, ну і што ж?

— Дык вось, маё пакаленне яе толькі што ўпусціла.

СТРАТА

У бар уваходзіць вельмі прыбіты наведвальнік.

Бармэн пытае:

— Нешта здарылася?

— Яшчэ як! Меў я выгады: цэнтральнае ацапленне, вадаправод, добрае харчаванне, радыё, тэлевізар. Займаўся я спортам, карыстаў з багатай бібліятэкі. І цяпер выпіхнулі мяне за дзверы!

— Жудасць! А дзе вы былі?

— У турме.

СПОСАБ

Цікава, якім чынам Зося выцягае пастаянна ад мужа грошы?

— Вельмі проста, гаворыць яму, што пакідае яго і выязджае да маці, і ён тут жа дае ёй грошы на білет.

ДАТРЫМАЕ СЛОВА

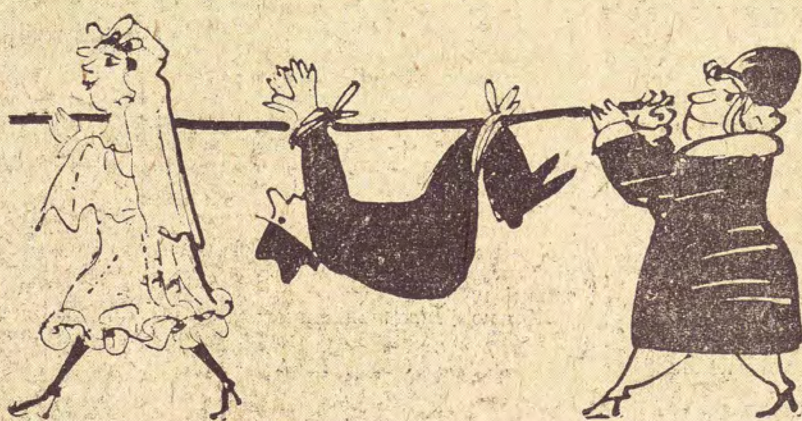
Бацька да сына:

— Ты запэўніваў мяне, што будзеш вучыцца толькі на «чацвёркі».

— Так, тата. За першае паўгоддзе я з кожнага прадмета маю па «паўчацвёрцы», а за другое паўгоддзе яшчэ будзе па «паўчацвёрцы», вось і датрымаю сваё слова.

Смецце з хаты выносіў, але так, каб ніхто не бачыў.

Без лішніх слоў.

УСЯЧЫНА

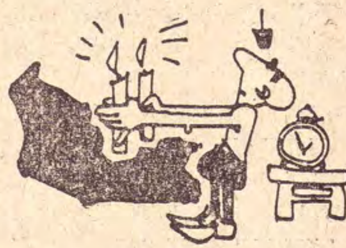

Усё людское нам не чужое.

Кур'ёзы

СПОСАБ НА ІКАЎКУ

Амерыканец Роберт Маер цвердзіў, што знайшоў дзейсны сродак супроць ікаўкі. Чалавек, на якога напала ікаўка, павінен узяць у кожную руку па запаленай свечцы і ад адной да пятнаццаці мінут уважліва глядзець на напарстак, падвешаны на нітцы над яго галавой.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Данусі Грыка** з Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы змяшчаем польскую песню п.з

WOSKOWA LALECZKA

Jestem tylko lalką z wosku,
Jedną z wielu lal....
Mam oczy z wosku i z wosku nos
I małe serce z wosku mam.
Nic mi w życiu nie zostało
Jak o szczęściu śnić.
Nikt przecież z wosku nie lubi lal,
Nie będzie kochał mnie już nikt.

Lecz w sekrecie powiem wam,
Że gdyby mnie pokochał ktoś,
Wtedy słodkich uczuć żar
Roztopi miękki serca wosk.

Bardzo często ta przygoda
W życiu zdarza się.
Niech każdy z was rację przyzna mi,
że serce z wosku mieć jest źle.

Lecz w sekrecie powiem wam,
Że mnie już raz pokochał ktoś.
Wtedy słodkich uczuć żar
Roztopił miękki serca wosk.

Jestem tylko lalką z wosku,
Śnię o szczęściu znów.
Mam oczy z wosku i z wosku nos,
Lecz serca z wosku nie mam już. **bis**

